

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 1

10 Nisan 2016 Pazar

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.16

BAŞKAN: Ayşe KEŞİR (Düzce)

BAŞKAN VEKİLİ: Bayram ÖZÇELİK (Burdur)

SÖZCÜ: Ali ÖZKAYA (Afyonkarahisar)

KÂTİP: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

----- 0 -----

BAŞKAN – Çok değerli Komisyon üyelerimiz, değerli konuklarımız ve değerli uzmanlarımız; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Türk aile bütünlüğünü tartışacağımız bir günde pazar günü sizlerin, buradaki katılımcıların, herkesin aile bütünlüğüne ufak bir hasar vermiş olabiliriz, kusura bakmayın.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Aile Bütünlüğünün Korunması ve Boşanma Olaylarının Araştırılması Komisyonu, Parlamento her çalışma döneminde bir araştırma komisyonu kurar, geçici bir komisyon bu, yaklaşık dört ay gibi bir çalışma takvimi içinde bizden bir rapor bekleniyor.

Amacımız şu: Tabii, birinci derece, çalıştığımız alanla ilgili yasama faaliyetlerinde eksik kalan, düzenlenmesi gereken uygulamaları raporumuzda ifade etmemiz bekleniyor bizden ama bununla birlikte, biz raporun sonunda hazırlayacağımız bir eylem planıyla da yürütmeye de bazı tavsiyelerde bulunmayı planlıyoruz, rafta kalmasını istemiyoruz raporumuzun.

Bu anlamda, alanla ilgili üniversiteleri, sivil toplum kuruluşlarını, kamu kurumlarını, bu alanda çalışan uygulayıcıları dinlediğimiz yaklaşık 16 toplantı yaptık Parlamentoda. Akabinde, bu sosyal alanlar, insana ait alanlar çok çeşitlilik arz eden konular, hepsini merkezden yönetmeniz, merkezden tanımlamanız mümkün olabiliyor. Onun için, yerelde de sorunları görmek ve yerelde beklenen çözümlerle ilgili görüş almak için saha ziyaretlerimiz oldu, yaklaşık 7 ili gezdik farklı bölgelerden Karadeniz, Antalya, Bursa, Urfa, Kilis gibi. Akabinde, yine, Komisyonumuzda tartıştığımız, yurt dışında yaşayan yaklaşık 8 milyon Türk kökenli ve oranın vatandaşı olmuş ama Türk kökenli ya da Türk vatandaşı olan hemşehrilerimiz var, onların aile bütünlüğüyle ilgili zaman zaman aldığımız şikâyetlerle var Türkiye’de. Onunla da ilgili bir incelemede bulunmak üzere yurt dışı ziyaretimiz, Hollanda ve Almanya ziyaretimiz oldu. Tabii, bir günlük bir ziyaretle “Her şeyi gördük, tanıdık, çözüm de ürettik.” dememiz mümkün değil. Bu anlamda, sahada çalışanların raporlarını da alacağız, Komisyonumuza dercedeceğiz ama bizim için önemli bir deneyim oldu.

İki gündür, dün ve bugün de İstanbul’a ait saha toplantımızı gerçekleştiriyoruz. Burada dün 2 oturum yaptık, bugün 3’üncü oturumu yapıyoruz. Sahada çalışan işte, aile mahkemesi hâkimi, boşanma davalarına giren avukatlar, aile hekimler, PDR’ciler, medya mensupları gibi sahada olan ve onların penceresinden, onların perspektifinden konuyu dinlediğimiz toplantılar zinciri. Biraz medya ağırlıklı oldu çünkü hemen her toplantıda medyaya ait eleştiri ve şikâyetler almıştık, onun için, medya yöneticilerini ve uygulayıcılarını dinlemeyi önemsedik. Hatta, ilişkili kurumlar, dernekler, üst kuruluşlar gibi organizasyonların temsilcileri de dün aramızdaydı, bugün de aramızdalar.

Ben sözü çok uzatmak istemiyorum. Üyelerimizi tanıştırmak istiyorum size. Parlamentodan hem iktidar partisi hem muhalefet partilerinden oluşan bir Komisyonuz biz. Bu Komisyonun önemli bir özelliği Parlamentodaki 4 partinin de ortak imzasıyla kurulmuş bir komisyon. Onun için, 4 partinin de üye verdiği ama bugün 3 partinin temsilcileri olarak buradayız.

Benim ismim Ayşe Keşir, Düzce Milletvekiliyim. Asıl mesleğim gazetecilik ama daha sonra sosyal politikalar yüksek lisansı yaptım. Partimin kuruluş

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 2

aşamasından itibaren partimin her kademesinde görev aldım. Son görevim de Aile Bakanlığına Bakan Müşavirliğiydi, oradan istifa ederek milletvekili oldum.

Arzu ederim ki, Komisyon üyesi arkadaşlarımız da kendilerini tanıtılsınlar sizlere. Çünkü hem farklı partiler hem farklı illeri temsil ediyorlar. Şu an, Türkiye'nin bir mozaiki karşınızda.

Arkadaşlarımız da sırasıyla kendilerini tanıtsınlar lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Herkese hayırlı sabahlar diliyorum.

Ali Özkaya, Afyonkarahisar Milletvekiliyim. AK PARTİ'de Çankaya İlçe Başkanlığı yaptım, Genel Başkan ve Genel Merkez Hukuk Müşavirliği yaptım, Ankara'da serbest avukattım. Komisyon Sözcüsüyüm. İnşallah hayırlı çalışmaya vesile oluruz.

Teşekkür ederim.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Adım Deniz Depboylu, Milliyetçi Hareket Partisi Aydın Milletvekiliyim. Psikolojik danışmanım. Yirmi yıl Millî Eğitim Bakanlığında görev yaptım, üç buçuk yıl Sağlık Bakanlığında. Onun haricinde, aile danışma merkezine sahiptim. Kognitif ve davranışçı terapistim. Aile danışmanlığı evlilik ve çift terapilerinde uzman olarak görev yaptım.

Teşekkür ederim.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Değerli katılımcılar, öncelikle, hepimize “Hoş geldiniz.” diyorum.

Ben Fatma Kaplan Hürriyet, Cumhuriyet Halk Partisi Kocaeli Milletvekiliyim. Kocaeli Barosuna bağlı serbest avukatlık yapıyorum aynı zamanda.

Sayın Başkanın ifade ettiği gibi bu Komisyonun çalışmalarını hepimiz, her parti olarak çok önemsiyoruz. Derdimiz, burada sadece aile bütünlüğünü korumaktan ziyade yani her koşulda ve şartta bireyleri ailenin içerisine hapsedmek değil, aile bireylerinin tümünü ele alarak, kadın, erkek, çocuk olarak birey iradelerini ön plana çıkartıp kadını, erkeği ve çocuğu nasıl güçlendiririz, nasıl huzurlu aile yapısını daha fazla güçlendirebiliriz; yani aslında bunun derdindeyiz ve yaptığımız çalışmalar da hep bunun etrafında şekillendirmeye çalışıyoruz. Bu noktada biz siyasetçiler ne yapabiliriz, nasıl önlemler alabiliriz ya da yurttaşlarımıza nasıl yardımcı olabiliriz? Bunun için hepimiz çok ciddi emek harcıyoruz, mesai harcıyoruz. İnşallah, sizin bugün değerli katılımlarınız bizim de oluşacak raporumuza ve daha da önemlisi, sadece sizlerden alacağımız bilgileri rapora eklemekle ya da sadece rapora yazmakla kalmayacağız. İstiyoruz ki bu Komisyondan aynı zamanda bir eylem planı da çıksın, yasal düzenlemeler için adımlar atılsın, somut öneriler Mecliste şekillensin. Çalışmalarımızı aslında bu odaklı da yapmaya çalışıyoruz.

Şimdiden katkılarınız için teşekkür ediyorum. Katılımlarınız için ayrıca teşekkürler. Sağ olun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Ben Tülay Kaynarca, İstanbul Milletvekiliyim.

Değerli Başkan, değerli katılımcılar; öncelikle, “Hoş geldiniz.” diyorum.

Gazeteci kökenliyim ben de ve 25 ve 26'ncı Dönem İstanbul Milletvekiliyim. Şu ana kadar, ocak ayından bu yana yaptığımız çalışmalarda aile bütünlüğünün korunması, boşanma olaylarının araştırılmasıyla ilgili ana etkenler hemen hemen şekillendi. Şu ana kadar ciddi bir emek var. Ben inanıyorum ki yönetmelik, mevzuat ve kanuni değişikliklerle, inşallah, güzel sonuçlar olacak. Bugünkü toplantının da verimli geçmesini diliyorum.

Tekrar “Hoş geldiniz.” diyorum.

NECDET ÜNÜVAR (Adana) – Necdet Ünüvar, AK PARTİ Adana Milletvekiliyim, tıp doktoruyum, dahiliye ve endokrin uzmanıyım, eski Sağlık Müsteşarıyım; 2007'den bu yana da milletvekiliyim.

Önemli bir Komisyon çalışması için buradayız. Bir pazar gününüzü, tatil gününüzü bizimle paylaştığınız için hassaten teşekkür ediyorum. Ama aslında sadece bizimle paylaşmıyorsunuz, değerli bilgi, deneyim ve gözlemlerinizi Türk

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 3

toplumuyla paylaşmak için oluşturulmuş bir Komisyona ayırmış oluyorsunuz. Dolayısıyla, belki de en değerli pazar günlerinizden birisi olmasını umuyorum.

Söylediğiniz her şeyin Komisyon raporumuza dercedileceğini, kaydedileceğini ifade edebilirim, kanaatleriniz gerçekten çok değerli, çok önemli. O kanaatleri belki bugün sözlü olarak yeterince ifade etme imkânı olmayabilir, zaman darlığı olabilir, başka bir şey olabilir, o anda aklınıza gelmeyebilir ama daha sonraki süreçte de bu bilgilerinizi Komisyonumuza iletirseniz, şuna inanın ki o Komisyon raporunda sizin değerli kanaatleriniz de yer alacaktır. Bu yüzden, aile, Türk toplumunda çok önemli, bu kadar önemli bir kurumun tahkim edilmesinde, güçlendirilmesinde sizin değerli katkılarınızın da çok önemli olduğunu düşünüyorum, geldiğiniz için teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Ergün Taşcı, AK PARTİ Ordu Milletvekiliyim. Yirmi iki yıllık kamu görevim süresince avukatlık, hukuk müşavirliği ve en son, uzun yıllar çalıştığım Kamu İhale Kurumunda Daire Başkanlığı ve Başkan Yardımcılığı görevinden sonra milletvekili olarak Mecliste görev almış bulunmaktayım.

Öncelikle, ocak ayından itibaren Komisyonun çok yoğun çalışmasının içerisinde bulunmuş bir üye olarak Meclisimizin ve Türkiye'nin bu alandaki bu araştırma Komisyonuna ne kadar ihtiyaç olduğunu yapmış olduğumuz yurt içi ve yurt dışı seyahatlerimizde ve çalışmalarımızda çok açıkça gördük, en son, geçen hafta Almanya ve Hollanda ziyaretimizde gördük. Her gittiğimiz yerde katılımın yüksek olduğu, ilgi ve alakanın yüksek olduğunu gördük, demek ki buna bir ihtiyaç varmış.

Öncelikle, Meclis Başkanımıza ve bu süreçte görev alan arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Komisyonumuz gerçekten kadrosu itibarıyla çok uyumlu bir çalışma heyecan içerisinde yürütüyor, sizlerin de bu pazar günü burada heyecanlı bir şekilde katkı sunmak üzere buraya gelmenizden dolayı ayrıca teşekkür ediyorum ve önümüzdeki günlerde, inanıyorum ki vereceğiniz katkılarla Komisyonumuzun çalışmaları ve çıkacak rapor Türkiye'de hem çok konuşulacak ve hem de eyleme geçecek bir çalışma olacağını şimdiden görüyorum.

Katkılarınız için teşekkür ediyorum.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Öncelikle, hepinize “Hoş geldiniz.” Diyorum. Hayırlı sabahlar. Hepinize saygılar sunuyorum.

Doktor Hüsnüye Erdoğan, Konya AK PARTİ Milletvekili. Yirmi dört yıla yakın hekimlik hayatımdan sonra Mecliste Allah bu çalışmayı bizlere nasip etti.

Gerçekten, arkadaşlarımda söylediği gibi, pazar gününüzü ayırıp burada bulunduğunuz için teşekkür ediyorum.

Türkiye'deki diğer bölgeleri gezerken de olsa böyle masa etrafında bir araya gelmek bütün katkı sunanlarla birlikte, STK'lar, belediyeler, aile hâkimleri, avukatlar, aileyle ilgili kim varsa her tarafta, her gittiğimiz yerde bu masa etrafında birleşmek, buluşmak ve geleceğimize dair katkı sunmak adına hepiniz buradasınız, teşekkür ediyorum.

Bu önemli bir görev, bunun hepimiz bilincindeyiz ve bu aşkla, bu şevkle, bu bilinçle, inşallah, geleceğe katkı sunmak adına yönetmeliklerde, kanunlarda, vesairlerde ne gerekiyorsa, ne eksiklik varsa, ne fazlalık varsa düzeltmek adına hepimiz buradayız.

Hepinize tekrar “Hoş geldiniz.” diyorum, teşekkürler ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum kıymetli üyelerimize.

Şimdi, önce konuya çerçeve çizmemiz açısından -diğer üyelerimiz de bahsettiler- biz aileyi bütüncül olarak ele almayı öngördük Komisyonumuzun ilk toplantılarında; sadece karı-koca ilişkisi, boşanma ve boşanmaya yönelik çatışmalar değil, o ailede varsa bir engelli birey, varsa bir yaşlı, onlar perspektifinden de bütüncül bakmayı önemsedik. Çünkü “aile” dendiğinde genellikle kadın ve erkek, karı-koca ilişkisi anlaşılıyor, oysa biz evlenmeden de bir ailenin mensubuyuz yani medeni hâlimiz değişince aile olmuyoruz biz, bir aileye doğuyoruz, doğumumuzla başlıyor bir aileyle ilişkimiz. Onun için, bunu önemsemişimi ifade etmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 4

Gerçi, uzmanlarımızı daha önceki toplantılarımızda dinlediğimizde bize bildiklerimizin dışında çok farklı şeyler söylediler. Mesela, Türk aile yapısıyla ilgili geniş aileye öykünen bir kesim var, diğer taraftan bir çekirdek aile profili var, çekirdek aileyi eleştiren düşünceler de var yani çok yalnızlaştığımız yönünde. Ama bugün saygıyla anayım adını tekrar, Beylü Dikeçligil Hocamız -aile sosyoloğudur kendisi- daha önceki toplantılarımızın birine katıldığında bizi şöyle rahatlattı aslında, dedi ki: "Evet, geniş aile yok Türkiye'de artık, göçle beraber aileler eski anladığımız anlamda bir geniş aileye mensup değiller ama Kuzey Amerika'da, Kuzey Avrupa'da gördüğünüz gibi bir atomize çekirdek aile de yok Türkiye'de yalnızlaşan, yalnızlığa itilen. Biz ayrı evlerde de yaşasak bir çekirdek aileler ağı olarak hayatımızı sürdürüyoruz." Yani işte, kardeşler, halalar, teyzeler, görümcüler, baldızlar; hele aynı şehirde yaşıyorsak, hatta farkı şehirlerde bile yaşasak bir ağın içinde etkileşim içinde yaşıyoruz; iyi günümüzü, kötü günümüzü paylaşıyoruz, sık bir araya geliyoruz, yardım isteyeceğimiz kişiler ilk onlar oluyor, hatta fizikî olarak da birlikteliğimizi sürdürüyoruz. Yani kreşten çocuğu ananesi alıyor, babaannesi alıyor, halası alıyor. Aynı evde yaşamıyoruz ama bu şekilde de bir fiziki etkileşim içindeyiz.

Bu da şunu gösteriyor bize: Toplumumuz şartları değişse de, şehirleşse de, modernleşse de kendine özgü, o yapıyı korumak için farklı refleksler gösteriyor dünyadakinden farklı olarak. Onun için, çok büyük kaygılar yaşayacağımız bir noktada değiliz, iyi bir yerdeyiz. Hatta boşanma oranlarına baktığımızda da kendi ölçeğinde olan ülkeler içinde ilk 5'te olan bir ülkeyiz ama şu bir gerçek: Evlenme hızımız stabil geçmiş yıllara göre ama boşanma hızımızda bir artış söz konusu.

Yine, değerli üyelerimizin bahsettiği gibi, bizim her durum ve şartta o aileyi bir arada tutmak değil birinci kaygımız. Şöyle bir istatistik daha var: Boşananların aşağı yukarı yüzde 10'una tekabül eden bir oran boşandığı eşiyile evleniyor. Yani 130 bin boşanan çiftin aşağı yukarı 11 bini boşandığı eşiyile evleniyor. O yüzde 10 için söylüyorum, bu şu demek: Hızlı boşanıyorlar demek, çünkü dönüyorlar üç beş sene sonra tekrar evleniyorlar.

Genelde boşanmaların ağırlıklı bir kısmı, yüzde 39'u sıfır ila beş yıl arasında oluyor, ilk beş yıldaki çatışmalar yönetilemiyor demek bu. Ama şu da bir gerçek: İşte, istismar, şiddet ya da başka bir sebeple o ailenin devam etmesi demek, o şekilde devam etmesi demek mutsuz çocuklar demek.

Diğer taraftan, bu ülkede çatışmaların büyük bir kısmı, ne yazık ki çekişmeli olduğu için boşanmalar, çekişmeli boşanmaların en büyük mağduru çocuklar oluyor. Çocuklar arada kalıyor ve çocukların velayetinin üzerinden ciddi bir hesaplaşma var. biz de, burada, yine, Komisyon olarak çocuğun yanındayız ve çocuğun menfaatini maksimum nasıl koruruz, hiçbir çocuk icra memuru marifetiyle ebeveynle görüşmeyi hak etmiyor. Bu anlamda, Aile Bakanlığının pilot çalışmasını yaptığı boşanma süreci danışmanlığı var ki bu süreci minimum çatışmayla götürmek adına. Yurt dışında da benzer örnekler gördük. bu örnekleri önemsiyoruz, raporumuzda da yer vermeyi arzu ediyoruz, çünkü bu sürecin, boşanma sürecinin minimum çatışmayla gitmesi gerekiyor.

Evet, ben, çok fazla sözü uzatmadan öncelikle Aile Hekimi Hatice Öztürk Kınık Hanım, hoş geldiniz.

Öncelikle, bu süreçler, konuştuğumuz çerçeve aşağı yukarı belli, sizin tecrübelerinizi alabilir miyiz? Yani ailelerin içine giren bir mesleğiniz var, evlerin içine giriyorsunuz. Bu anlamda, aile bütünlüğü noktasında etkileyen unsurlar. Mesela sağlık da bunların içinde. Mesela engelli çocuğu doğan ailelerin neredeyse yüzde 80'i babanın evi terk etmesiyle -ağır engelli çocuklar için söylüyorum- sonuçlanıyor, çünkü erkek engelli çocuğuyla baş edemiyor. Bu anlamda, bu ve benzer konularda, siz evlere giriyorsunuz hekim olarak, mesleğiniz gereği, görüşlerinizi ve gözlemlerinizi alabilir miyiz Doktor Hanım.

Buyurunuz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 5

AİLE HEKİMİ DR. HATİCE ÖZTÜRK KINIK – Merhabalar.

Şu anda Beykoz Devlet Hastanesinde Başhekim Yardımcısıyım. Bir buçuk yıl öncesine kadar Beykoz İlçe Sağlık Müdürü idim. Dolayısıyla, iki yıl boyunca burada görev yaptığım için, Beykoz'un bütün sağlık amiri olarak Beykoz'un içinde olup biten her şeyle ben ilgileniyordum.

İstanbul Beykoz 19 tane köyü olan, normalde İstanbul'da olan ama aslında kırsal kesim. İstanbul sermayesinin, Türkiye sermayesinin büyük bir kısmının orada oturduğu, ikamet ettiği, ancak yaşamın farklı tezahürlerinin görüldüğü bir yer. Boşanmaların, iki evliliklerin, dağılmış, parçalanmış ailelerin çok rastlandığı, kimi kesimlerinin çok ciddi anlamda varoş olarak ortaya konulduğu bir bölgemiz. Dolayısıyla, çok net yaşıyorum ailelerin boşanmalarını, ailelerin dağılmalarını.

O süreçte, kaymakamlıkla yaptığımız toplantılarda, biz, her hafta yardım konuşurduk; öğrenci yardımları, aile yardımları ve her hafta mutlaka bize bir şey gelirdi, "Benim çocuğum madde kullananlarla görüşmeye başladı." Beni en çok yaralayan bu oluyor çünkü bakıyorsunuz baba evi terk etmiş gitmiş, çünkü baba işsiz kalmış, aylarca iş bulamamış, çareyi evi bırakıp gitmekte bulmuş. Anne hastalanmış ya da az önce dediğiniz gibi evde engelli bir birey var. Bu, engelli maaşı bağlanmadan önce daha çok yaşadığımız bir şeydi, şu anda engelli maaşı bağlandıktan sonra aileler daha çok birbirine tutunmaya başladı, çünkü engelli maaşı, en azından o engellinin ihtiyaçlarını karşılamak için aileye bir umut ışığı oldu. Beykoz'da bunu gözlemliyoruz, en azından artık aileler diyor ki: "Ben engellime bakabiliyorum ve engellimle evde bakım hizmetleri sayesinde ilgilenabiliyorum." Eve girdiğinizde bunu görüyorsunuz. Belediyelerin verdiği desteklerle o engellinin bireysel ihtiyaçları karşılanıyor ve bizler, bu desteğin ailenin bütünlüğünün korunması için çok ciddi anlamda bir artı puan getirdiğini düşünüyoruz, devletimizin bu yaptıkları gerçek anlamda aileyi korumaya yöneliktir.

Ailede bir kişi düştüğü zaman, anne ya da baba, anne ya da baba kaybı, anne ya da babanın ağır bir hastalığı, o ailede çatırdama başlıyor, bir süre sonra aileyi kaybetmeye başlıyorsunuz, çocuklar sokaklara düşüyor. Keşke "Türk ailesi veya Türk toplumu birbirine tutkundur." dediğimiz noktalar burada kendini gösterse. Görüyoruz ki insanlar bir süre sonra bunu yük olarak görmeye başlıyorlar.

O nedenle, sosyal hizmet uzmanlarının, rehabilitasyon uzmanlarının engellilere daha fazla vakit ayırıp, bizim engelliler için biraz daha fazla proje üretip, aile hekimleri olarak, yerel yönetimler olarak, muhtarlar olarak, belediye olarak ve derneklerimiz olarak -ben aynı zamanda Beykoz Yeşilay Başkan Yardımcısıyım- biz, o ailelere "Ben senin için buradayım, senin için varım." dediğimiz zaman ailede bir kıpırdanma başlıyor.

Ben çok mutluyum, önceden böyle küçük ilçelerden çok fazla üniversite kazanan yoktu, Beykoz'dan artık ben şöyle elimle tuttuğum zaman, çok rahatlıkla tıp kazanmış, çok rahatlıkla üniversite bitirmiş veya oralarda okuyan çocuklarımız var ve Beykoz'un kendi hastanesinin içinde Beykoz'un yetiştirdiği doktorlarımız var. Bu bizim için çok ciddi anlamda bir ışık, bir rehber. Biz o insanları bir arada tutmak için eğitimin, birlikteliğin, bir arada hareket etmenin ciddi anlamda büyük payı olduğuna inanıyoruz ve Beykoz fotoğrafı bizim için bir Türkiye fotoğrafıdır çünkü bir tarafta çok büyük bir sermaye kesimi var. Beykoz'un sahil kesimi, Beykoz'un Türkiye'nin sermayesini elinde tutan kesimdir. Kanlıca diye bir muhit vardır, ancak bir de Beykoz'da Soğuksu, Ortaçeşme dediğimiz yerler vardır, biz aile üzerine yaptığımız çalışmalarda bunu da gözlemliyoruz. Dolayısıyla, biz, şimdi, biraz daha geniş perspektifle bakıp ailelerin içine, muhtarların, yerel yönetim temsilcilerinin, aile hekimlerinin hazırladığı verileri dikkate alarak... Çünkü aile hekimleri içeriye girdiği zaman, o ailede kaç nüfus yaşıyor, o ailede engelli var mı, o ailede yardıma ihtiyacı olan var mı, ailede iş gücü kaybı var mı, bunların hepsi çok güzel veriler, bunların ışığında çok güzel bir toplum fotoğrafı ortaya konulabiliyor. Bu fotoğrafı alıp kullanarak, biz ne yapmalıyız, acil eylem planımız ne olmalı, hangi noktadan

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 6

başlamalıyız, biz bunu tespit edebiliriz ve bence aile hekimlerinin buradaki varlığı çok önemli.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Doktor Hanım.

Üyelerimizin soruları yoksa devam edeceğiz.

Canan Altınova Okul Müdürü, aynı zamanda PDR'ci.

Siz ilköğretim okulundasınız değil mi? Evet.

Özellikle ilköğretim çocukları, yani öğrencilerinizin perspektifinden bir konuyu değerlendirirseniz memnun olurum.

Buyurunuz.

CANAN ALTINOVA – Boşanma süreçlerine baktığımız zaman, aslında, anaokulundan başlayan süreçte, özellikle anaokulu öğrencilerinin, aslına bakarsanız süreçten çok da fazla etkilenmediğinin farkındayız. Burada ebeveynin rolü ön plana çıkmakta. Ancak ilkokul grubuna geldiğimizde, inkâr tepkileri, geleceğe dair endişelerin, benmerkezci düşünce yapısının bozulması, ebeveyni suçlama ve/veya evden gidene duyulan tepkinin artması, terk edilme korkusu ve güvensizlik, özdeşim sorunları -ki burada cinsel kimliğin gelişmesi ön plana çıkmakta aslına bakarsanız- kızgınlık ve saldırganlık ve arkadaşlık ilişkileri -ki doktor hanımın söylediği gibi- farklı ve olumsuz arkadaşlarla bir araya gelme kısmı çok ön plana çıkabiliyor.

Ergenlerde ise durum biraz daha farklı, anaokulu ve ilkokuldan daha farklı olarak, aslına bakarsanız, öfke nöbetlerinin çok ön plana çıktığını görmekteyiz orada.

Şimdi, bu sürecin içerisinde, nerede takılıp kalınıyor ya da ne yapılması gerekiyor kısmında rehber öğretmenlere de çok büyük rol düşüyor, ancak aile eğitiminin bütün süreç içerisinde bir numara olduğu hepimizin dahilinde.

Burada, çocuğun birlikte yaşamadığı ebeveyniyle ilişkisinin kalitesi, çocuğun birlikte yaşadığı ebeveynin psikolojik uyumu ve ebeveynlik yeterliliği, ebeveynler arası çatışma, ekonomik güçlükler ve çocuğun özellikleri ön planda değerlendirilmek zorundadır diye düşünüyorum. Bu konuda yapılacak çalışmalarda da mutlaka rehber öğretmenleri öne çıkarmak gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, aramızda yayın kuruluşu temsilcileri ve yayıncılar da var. Özellikle İstanbul'dan medya temsilcilerini almaya özen gösterdik çünkü medyanın kalbi İstanbul'da atıyor. Diğer şehirlerde çok medyayı konuşamadık ama burada biraz medyayı konuşalım istedik. Dün iki oturumumuzda da medya temsilcilerimizi dinleme fırsatımız oldu. Özellikle sahada gördüğümüz, bazı yapımlara ve dizilere karşı oluşan bir tepki vardı, Avrupa'da da aynısını gördük.

Konu şuydu: Yanlış örnekler çok abartılarak ve özendirilerek gösteriliyor ve biz çocuklarımıza doğruyu anlatmakta zorlanıyoruz diye.

Tabii, bu eleştiriyi her aldığımızda söylediğim gibi, ben bir meslek mensubu olarak, yasakçı bir zihniyetten yana olamam. Genelde vatandaşlarımızda "Devlet ne yapıyor? Niye bunlara müdahale etmiyor?" gibi bir beklenti var ama hem özdenetimi hem de medya okuryazarlığını aynı zamanda konuşmamız gerektiğini düşünüyoruz hemen hemen hepimiz. Yani kurumlar bir özdenetim gerçekleştirmeli ama bir yandan da aileler, hem kendilerine hem de çocuklarına bir medya okuryazarlığı vermeli diye. Bu anlamda, dün bu konuyu hayli tartıştık, bugün de aramızda hem yazılı basından hem de görsel basından temsilciler var.

Ben, öncelikle sözü, Serhat Yabancı'ya vermek istiyorum. Milliyet gazetesinden Pembe Nar Aile ve Evlilik Terapisti.

Buyurun Serhat Bey.

Size ne geliyor? Muhtemelen okulardan mektuplar da geliyor size.

SERHAT YABANCI – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 7

Aslında bir düzeltme yapmam gerekiyor galiba, ben Milliyet'te sadece yazı yazıyorum, onun dışında basınla herhangi bir ilişkim yok, onu söyleyeyim.

BAŞKAN – Anladım.

Okurlardan size mektuplar geliyor, şikâyetler geliyor. Siz aynı zamanda terapistsiniz.

SERHAT YABANCI – Evet, aile ve evlilik terapistiyim.

Müsaadeniz varsa, aslında biraz uzun konuşmayı düşünüyorum, hazırlıklı geldim.

BAŞKAN – Çok vaktimiz yok, bir on-on beş dakika içinde toparlarsanız çok sevinirim.

SERHAT YABANCI – Peki, o zaman daha çok vurgulayıcı şekilde konuşayım.

BAŞKAN – Şu var: Burada ifade edemediğiniz şeyleri yazılı olarak alıp raporumuzda ifade ederiz.

SERHAT YABANCI – Ben genel konuşmaktan çok somut önerilerden bahsetmenin daha çok doğru olacağını düşünüyorum.

2008 yılından beri Türkiye'deki hemen hemen bütün evlilik programlarında uzman olarak görev almış biriyim. İşte, ATV'de, Star'da, diğer kanalların tümünde görev almış biriyim aile terapisti olarak, hemen hemen bütün televizyon programlarında da aile ve evlilik terapisti olarak ya da uzman olarak da görev aldım, bununla ilgili kitaplarım da mevcut.

Şimdi, birinci nokta şu: Bugünkü konumuz ağırlıklı olarak medyanın aile bütünlüğüne etkisi olduğu için, ben daha çok buna vurgu yapmak istiyorum.

Dizilere baktığımızda, neredeyse üçgen aşkın olmadığı bir dizi yok, bütün dizilerde üçgen aşk var, yani gizli ve ulaşılmaya çalışılan sevgililer var.

Birinci problem, bence, bilinçaltı dinamiklerimize hitap eden bu senaryoları gözden geçirmekle ilgili. Yani enteresan bir şekilde şema terapide şöyle bir şey vardır haklılık şeması dediğimiz. Diziler bizim bilinçaltımıza aldatmanın aşk için yapılabileceğini öğretiyor, ısrarla bunu vurguluyorlar. Yani sen aşkınsan aşkın için bunları yapabilirsin.

Aşkı Memnu'dan tutun bugünkü mevcut dizilere kadar -isim vermek istemiyorum ama sürekli röportaj verdiğim için ve ulusal gazetelerde yazdığım için söyleyeyim- her dizide bir üçgen aşk sendromu yaşıyoruz ve bu üçgen aşklar neredeyse o kadar normalize edildi ki evli adamlar, evli kadınlar, evliliği kötü gittiği için başkasına aşık olan insanlar ve bunu da aldatmanın bir gerekçesi olarak gösterip, halka da bunu inandırıp, normalize edip, sonra aldatma terapiye geldiklerinde çok da rahatsız olmadan bunu ifade ettiklerini görebiliyoruz, çünkü bunun altyapısı evden başlıyor, televizyonlar üzerinden başlıyor ve bu süreçte ister istemez temel noktalardan biri olan ailenin ve evliliğin en büyük bombalarından biri olan sadakatsizliği, aslında biz dizilerle normalize etmeye başlıyoruz.

İkinci nokta, dizilerdeki dinamiklere baktığımız zaman, hani çocuğun cinsel kimliği oluşmaya başladığı zaman sokak kültüründe bir söz vardır ya, "kız milleti, erkek milleti" diye, çocukluğumuzda böyle başlarız. Dizilerin verdiği aslında aynen bu; erkek milletine güven olmaz, kız milletine güven olmaz. Aslında bunu o kadar çok işliyorlar ki bizim, bugün 1 milyon 200 bin insanımızın tek başına yaşamasının, yalnız yaşamasının, neredeyse evlilik yaşınının 30'un üzerine çıkmasının temel nedenlerinden biri de güvensizlik ve biz, bu diziler üzerinden bu güvensizliği damarlarımıza kadar yaşamaya başlıyoruz. Kaldı ki bekârlar değil, birbirleriyle evli olan insanların bile, abartılı derecede bu kadar kuşkulu ilişkiler yürütmesi, bu kadar birbirine güvenmemesi yani birbirlerinin akıllı telefonlarına ajan programlar yüklemeleri, bunları her gün görüyoruz. Bu da aslında neyi gösteriyor, biz bunları nereden öğrendik? Biz bunları televizyondan öğrendik. Başka kaynağımız yok. Eğer bugün medyanın dilini vurgulayacaksak hem kitlenin bunu niye bu kadar merak ettiğini tartışalım hem de bunu sunanların niye bunu ısrarla sunduğunu tartışalım. Çünkü kamu spotu vermek sadece "Sigara içmeyin, ciğerleriniz iflas eder."le

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 8

sağlanacak bir şey değil, kamu spotu sadece bu olmamalı aslında. Yani bence kamu spotunun, eğer kullanılacaksa ve bunun belli zorunluluğu varsa aile dinamiklerine daha çok vurgu yapması gerekiyor. Bu, bu toplumun en çok şu an ihtiyacı olan noktalardan biri. Siz sigara kutusunun üzerine bir fotoğraf koyarak, kararmış bir akciğer fotoğrafı koyarak hiçbir şekilde bir sigara bağımlısını caydıramazsınız. Bunun hiçbir gerçekliği yoktur. Bu tıpkı boş bir "takma" cümlesinin hiçbir işlevinin olmaması gibi bir şeydir. Bağımlı bir insanı fotoğrafla siz caydıramazsınız, bunun gibidir. Ama ailenin temel dinamiklerindeki sorunları belki yanlış kaynakları keserek veya o kaynaklardan doğru bilgileri vererek düzeltebiliriz.

Ben evlilik programlarına da biraz değinmek istiyorum. Hani, muhtemelen ağızımıza pelesenk olmuştur, evlilik programları olduğunda herkes böyle büyük bir hevesle eleştiriyor. Bana göre evlilik programları Türkiye'nin aile yapısını -cümlelerin devamı şaşırtabilir sizi- çok fazla bozmuyor. Neden biliyor musunuz? Evlilik programlarıyla ilgili ben bir anket yaptım ve kitabımda yayımladım. Bine yakın katılımcının yüzde 99'u evlilik programlarının toplumun yapısını bozduğunu söyledi, aynı yüzde 99 her gün de izliyor. Böyle de enteresan bir durum var. Yani biz hem toplumu bozduğunu söylüyoruz hem de aynı şekilde fiks olarak izliyoruz.

Evlilik programları bizim toplumumuza ne kattı, aile ilişkilerimize? Vazgeçilmez değilsin, seçeneksiz hiç değilsin. En kötü ihtimal, çıkarsın Esra Erol'a, orada bir tanesi seni bulur. Yani bu bilinçaltımıza o kadar işlemiş ki ben danışanlarımdan bunu çok rahat duyabiliyorum yani o programlara çıkıp, evlenip, yürütemeyip bana gelen, terapiye gelen insanlar var, bunlarla çalışıyorum ben. O programlarda uzun zaman, uzman olarak farklı farklı programlarda görev almaya çalıştım, davet edildim, gittim, tarzları bana uymadı, bırakmak zorunda kaldım.

Küçük bazı şeylerde size bilgi vermek istiyorum eğer müsaade ederseniz. Öndeki sıraların hepsi kast elemanlarıdır, o prezantabl kadınlar, prezantabl erkekler günlük ortalama 150 TL'ye gelip o sıralarda oturan çalışanlardır. Siz diyorsunuz ki: "Ya bu kadar yakışıklı bir adam niye sevgili bulamıyor ki reel hayatta, televizyon ekranına çıkıyor?"

İkinci nokta: Oraya çıkan insanlar öyle veya böyle bir misyon temsil ediyor. Hanımefendi çıkıyor, türbanlı, inançlı, inancını temsil eden bir şeyle çıkıyor ama Tarkan'ın CD'si için kendini yerlere atıp yuvarlanıyor. Geçen gördük değil mi hep beraber? Canlı yayında Tarkan'ın CD'siyle sahnede yuvarlanan türbanlı bir hanımefendi gördük. Bana göre dünyanın en çirkin sahnesiydi. Ben burada şunu çok net söylüyorum, bu konuda işin içinden biri olarak söylüyorum: Bu mutlak ve mutlak olarak bir denetime tabi tutulmalıdır. Yani bu kadar keyfî ve bu kadar... Havuza ne atarsak mutlaka bir alıcısı olur yapımcı mantığıyla... Yapımcı arkadaşlarımız var ama onlar ne demek istediğimi anlıyorlar, onlarla da uzun süre çalışmış bir insanım. Çünkü halkın şöyle bir şeyi var, ben programlarda uzman olarak gittiğimde de görüyorum, onlar hep şunu söyleyebiliyor: "Hocam, ne söylerseniz bir alıcısı vardır. Aldatma bazen sayılabilir, meşru kabul edilebilir. Bu cümleyi söyleyin, Türkiye'de en az 10 milyon kişi size... Evet, aslında olabilir yani dayak yiyorsa aldatılabilir, ilgi görmüyorsa aldatılabilir, buna yorumlayacak 10 milyon insan vardır." diyor yani yapımcı bana söylüyor.

Yapımcı bana şunu söyleyebiliyor bir boşanma programıyla ilgili yıllar önce katıldığım bir programda: "Hocam, teknik şeylere çok değinmeyin, bizim öğlen kuşağımızı izleyenlerin zekâ ortalaması 11 ile 13 yaş arasındadır." Bunu yapımcı bana her programda söylüyor siz fazla teknik bilgi kullanıyorsunuz diye. Şimdi böyle bir kitleyle muhatap olduğumuzu düşünün ve buradan bir arz eden kitleyi düşünelim. "Ne verirseniz alır." diyen bir mekanizmadan bahsediyoruz.

Evlilik programlarıyla ilgili birkaç şey daha söylemek istiyorum, en azından öneri olsun, burada basın temsilcileri de var.

Birinci nokta şu: Bir insan yedi ay televizyon ekranının karşısında ne arıyor? Ya sen yedi aydır kendini sunmuşsun, bir kere senin alıcın yok, öyle değil mi? Yedi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 9

ay sen ön koltukta oturuyorsun. Yapımcılara söylüyorum, televizyon temsilcilerine söylüyorum, sizin amacınız ne? Çünkü, bir tane X yazar, çok affedersiniz, özür dileyerek söylüyorum, orayı pavyona benzetti. Gidiyorsunuz, sizi beğenen alıyor, dansa kaldırıyor, çay içmeye götürüyor, beğenmediyse götürüp yerine bırakıyor. Kusura bakmayın da biraz da ona benziyor bu iş. Yani bu söylemlerimi televizyon programlarında, canlı yayında söylerken o evlilik programını yapan bazı arkadaşlar bana çok sitem ettiler “Hocam, biz sizi konuk etmiştik, siz niye böyle söylüyorsunuz?” diye. Zaten siz beni konuk ettiğiniz için söylüyorum çünkü ben bunu yaşayan, dışarıdan söyleyen biri değilim.

Evlilik programına katılanların durumuyla ilgili ikinci nokta şu: Bana göre hiç kimse dengini aramıyor orada, herkes daha fazlasını istiyor. Çünkü onlar şunu düşünüyor: “Ben buraya çıkmışsam bir karşılığı olsun yani bir şeye değsin. Eğer sokaktakini bulacaksam niye buraya çıktım?” Yani herkes kendi limitinin daha üzerindeki istiyor. Daha enteresan bir şey söyleyeyim. Oradaki bazı nikâhlar sahte, oradaki bazı nişanlar sahte. Bu insanlar bana mail atıyorlar “Hocam bize ‘Bir ay boyunca siz otelden faydalandığınız için ancak nişanlanıp ayrılabilirsiniz buradan, aksi takdirde kaldığınız otelin ücretini veya giderleri karşılamak zorundasınız.’ diye kâğıt imzalatıyorlar.” diyorlar. Bu insanlar kendi aralarında sahte nikâh veya sahte nişan yapıyorlar.

Şimdi ben burada şunu vurgulamaya çalışıyorum, hani, pasif bir uzman olarak eleştirip eleştirip “A, bak ben eleştirdim, görevimi yaptım.” demek istemiyorum, ben sadece şunu vurgulamak istiyorum: Bunun bir yasal denetimi olmalı, bunun hukuki bir sistematiği olmalı. Yani bu insanların kayıtları olmalı, bu insanlar ilgili merciler tarafından belli bir kayıt altında tutulmalı, bu sistemler...

Gerekirse şöyle bir şey olmalı: Hukuki olarak evlilik programlarının bir formatı olur, RTÜK bu formatı oturtur, sonra gerekli televizyon programlarına gönderir, bundan sonra programların saati, içeriği, şekli bu formata göre olmalıdır. Hani reklamın bir formatı vardır ya şu kadar saniye olmalı, şu kadar sıklıkla yayınlamalısınız, kamu spotunu şu kadar sıklıkla yapmalısınız gibi. Bence evlilik programlarının da böyle bir formatının olması gerekiyor.

Dizilerle ilgili baktığımızda da bunun belli bir sınırı olmalı çünkü Türkiye’de artık üç tane şey olmadan bir dizi izlenmiyor; aldatma, cinsellik ve şiddet. Bu üç şey olmadan bir dizinin Türkiye’de tutması mümkün değil. Başlayan dizilerde eninde sonunda bunları bir şekilde o tencerenin içine koymak zorunda kalıyor tutmadığı için.

Birkaç şeye daha değinmek istiyorum Başkanım eğer zamanımız varsa.

BAŞKAN – Toparlarsak sevinirim.

SERHAT YABANCI - Tamam, toparlayayım.

Kadın cinayetleriyle ilgili de birkaç vurgu yapmak istiyorum.

Şimdi, kadın cinayetlerini her gün dinliyoruz, maalesef, istemeden kulak misafiri olduğumuz veyahut da bir türlü engelleyemediğimiz bir nokta. Fakat, işin enteresan tarafı var medyayla ilgili. Adam karısını öldürmüş, mikrofonu uzatıyor “Niye öldürdün?” Adam da diyor ki: “Çok seviyordum.” O muhabir o mikrofonu uzatırken acaba hangi psikolojiyle uzattı, ne bekliyordu ki? Oradan ne cevap bekliyordun acaba? Hadi o cevabı aldın, niye yayınlıyorsun kardeşim? Sen insanlara hangi mesajı veriyorsun? “Seviyorsan öldürebilirsin.” Öyle değil mi? Bunu ana haberde, akşam yedi haberinde, sekiz haberinde bangır bangır yayınlıyorsun sonra. “Çok seviyordum, onun için öldürdüm.” Bizim ülkemizde zaten saplantılı aşklar var, bizim ülkemiz zaten saplantılı aşk tarlası. “Ya benimsin ya kara toprağın.” İşte bu felsefenin meyveleridir bunlar, öyle değil mi? Yani bu tip durumlarda belki biz insanların hangi bakış açısını, ruhsal süreçlerini uzun zaman içerisinde değiştirebiliriz ama medya burada bu denetimi sağlamak zorunda. Yani “Ben seviyordum, onun için öldürdüm” cümlesini siz yayınlamayacaksınız kardeşim. Siz yayınlarsanız, yarın, sevdiği için öldüren insanlara da haklı bir gerekçe sunmuş

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 10

olacaksınız. Eğer biz burada bugün medyayı konuşacaksak bence bu konularda daha gerçekçi ve daha somut şeylere odaklanmamız gerekiyor.

Hadi ben somut bir terapistim, danışanımın yüzüne acı acı söylerim “Kardeşim, problemin budur, çözümü uzun sürecektir ve ben seni belki de bir süre onaylamayacağım, sürekli açıklarını yüzüne vuracağım.” Burada da aynı şeyi yapmaya çalışıyorum, problemimiz bu aslında. Problemimiz, tamamen, ertesi gün yayınlanacak ratingdeki yüzdelerimiz. Toplum etkilenmiş, kadın cinayetlerinin sayısı, yok işte boşananların oranı, aslında baktığınız zaman, buna neden olan insanların hiç umurunda olmayan bir durumla karşı karşıyayız. Yani o insanlar düşünmüyor “Ben bunu verirken ne yapıyorum?” diye.

Ben şunu çok net bir şekilde söylemek istiyorum: Bana göre her evlilik programının yasal olarak da böyle hani bir kişisel gelişimci falan değil de akredite edilmiş, sertifikasyonu tamamlanmış bir aile ve evlilik terapisti tarafından uzman olarak desteklenmesi gerekiyor. Ben bir evlilik programına davet edildiğimde şunu demiştim: Önce bu insanlara evliliğin ne olduğunu anlatalım, önce bu insanlara nasıl bir eş aranması gerektiğini anlatalım. Adamdan kimse elektrik almıyor. Bu elektrik olayını çok tartışmıştım, bir programda da beni kovuyorlardı az kalsın. Adamdan kimse elektrik almıyor, adam malını mülkünü söylemeye başladıktan sonra üçlü priz gibi 3 kadın birden elektrik alıyor. Ne oluyor? Cem Yılmaz’ın dediği gibi, evlilik programı değil tapu kadastro programı. Yani malın mülkün veya evin varsa, bir de SGK’n varsa tamam, herkes senden elektrik alabiliyor. Yani burada maalesef yeni jenerasyonla ilgili... Çünkü ben okullarda da danışmanlık yapıyorum ve bu seminerleri veriyorum, inanın, kız çocuklarına sorduğum zaman nasıl bir eş istiyorsun diye, “sadece anlaşmak” seçeneğini neredeyse duymuyorum, zengin olacak, parası olacak, yakışıklı olacak. Bakın, ahlak, inanç, uyum, anlaşma ilk üçte yok. Peki, bu çocuklar bunu nereden öğreniyorlar? Hiç kimse kusura bakmasın, sosyal medyadan öğreniyorlar, direkt o televizyon programlarından ve izledikleri, etkilendikleri programlardan öğreniyorlar. Evlilik programları bu anlamda ciddi bir dejenere yapıyor, eş seçimi konusunda ciddi bir dejenere yapıyor.

İkinci boyut şu: Çıkan insanların çoğunun kişilikle ilgili sorunları var, bunu çok net söylüyorum. Hakkımda dava da açtılar, umurumda değil. Çünkü, bir insan çıkıp da “Ben ayda 120 bin TL kazanıyorum...” Hâlen o adam televizyonda, her gün çıkıyor, gözlüklü bir adam. “Ben ayda 120 bin TL kazanıyorum ama eş bulamadım, onun için evlilik programına çıktım.” İnanıyor musunuz siz buna? Hocam, bunun bir patolojisi yok mu, siz de PDR mezunusunuz? Var değil mi, tartışılmaz. Veya bir başkası o prezantabl görüntüsüyle çıkıyor ve “Ben sosyal hayatta, reel hayatta sevgili bulamadım, eş bulamadım.” diyor. Bir insan bunu seçecekse önce şunu düşünmeli: Ya, bu adam nasıl bulamıyor, bulduyuyla acaba yetinecek mi? Vele ki bulsa... Hani bulması sorun değil aslında, bulduyuyla nasıl yürütecek? Bu daha büyük bir sorun aslında çünkü bu insanların yüksek limitler şeması var, mükemmeliyetçilikleri zirve yapmış. Bunlar hayatlarına aldıkları insanları o kadar aşağılarlar ki çünkü bu hakkı kendilerinde buluyorlar. “Ben 120 bin TL kazanıyorsam sen benim her dediğimi yapmak zorundasın.” Niye? “Çünkü sen beni param için seçtiysen ben de paramla seni istediğim gibi ezebilirim.”

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Gerçekten kazanıyor mu?

SERHAT YABANCI - İşte oraya tam değinecektim Sayın Vekilim, siz söylediniz.

Bu insanlar o programlara başvururken sonradan canlı bağlantılar alıyorlar. “İşte o meymenetsiz adam var ya o benim kocam aslında” diyor, başlıyor, bir canlı bağlantı geliyor oradan. Aslında adam evliymiş. Sonra bir başkası bağlanıyor başka bir programa. “Hocam ben ‘Bekârim.’ diyen adamın 3’üncü eşiyim.” İyi de arkadaşlar siz bu insanları televizyona çıkarırken hiç sormuyor musunuz “Sen kimsin? Nüfus cüzdanının bir fotokopisini getir.” diye ya da “Bir araştırma yapalım.”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 11

demiyor musunuz? Değil mi? Yani, sonuçta baktığımız zaman burada büyük bir sorun var, hiç öyle basite alacağımız kadar değil.

Kadın cinayetleriyle ilgili birkaç konuya daha değinmek istiyorum. Siz “Dur.” diyene kadar ben konuşurum, benim için sıkıntı yok, geveze bir adamım.

BAŞKAN – Biraz toparlayalım artık.

Biraz kadın cinayetlerine de lütfen değinirseniz...

SERHAT YABANCI – Tamam.

Şimdi, kadın cinayetleriyle ilgili, haklılık yaratacak vurguları kesinlikle ve kesinlikle engellememiz gerekiyor. Yani, hangi gerekçeyle bir kadın öldürülebilir, düşünün, bunu tartışıyoruz; bakın, bunu tartışacak düzeye gelmişiz. Ben bir şehirdeki bir seminerimde şunu dedim: Eşinizi hangi gerekçeyle öldürürsünüz? En az 10 tane gerekçe duydum erkeklerden, biliyor musunuz? Düşünün. Hangi gerekçeyle öldürebiliriz? Hiçbir gerekçeyle öldüremeyiz. Bunun gerekçesini düşünüyorsanız siz katil potansiyeline sahipsiniz, antisosyal kişilik niteliklerine sahipsiniz. Çünkü bütün antisosyaller, bütün katiller haklılık şemasına sahiptir. O onu vuruyorsa bir nedeni vardır ona göre. Bakın “Bu neden bana bunu yaptırıyor.” Şimdi, o nedeni kim yaratıyor? Toplum yaratıyor kişinin zihninde: “Seni aldatıyorsa öldürebilirsin.” Çünkü, biz erkekler, Türk toplumu erkekleri olarak boşandıktan sonra boşandığımız eşimize “Ayşe” diye bakmıyoruz, “eski eşim” diye bakıyoruz. O hâlen bizim uzantımız, bakın, “eski eşim diyoruz.” Ben Serhat Yabancı, o Ayşe, o benim eski eşim. Ben “çocuğumun annesi” veya “Ayşe Hanım” demiyorum ona, “eski eşim” diyorum. Hâlen benim uzantım, bakın, eski eşim. Oradaki “m” harfi, hâlen bana ait olduğunu gösteriyor yani benim eski eşimse benim hâlen onda hakkım var.

Dikkat edin, öldürülen kadınların yüzde 89’u bir üçgen tarafından öldürülüyor. Ya eşi ya eski eşi ya da kardeşleri tarafından veya babası tarafından. Bakın, ya aileden biri tarafından öldürülüyor ya eşi tarafından öldürülüyor -bu, sevgilisi diye de tanımlanabilir evli değilse- ya da eski eşi tarafından öldürülüyor. Başka bir şey aramaya gerek yok. Yani, biz trafik kazasında vefat etmiş kadınları kadın cinayetinden saymıyoruz zaten. Türkiye’de, yılda neredeyse 250’ye yakın kadın cinayete kurban gidiyor ve bu 250’nin neredeyse 220’si ilişkilerden dolayı bu duruma maruz kalıyor. Yani, kadının tek suçu o adamla evlenmek. Bunun bedelini ölümle karşılıyor. Kadının tek suçu o adamdan boşanmak. Bunun bedeli de ölümdür. Yani her şekilde, her şeyin fiksleştiği nokta, bir ilişki anında olması. Eğer siz biriyle bir ilişki hâlindeyseniz, karşıdaki insan sizi terk etmeden, başka birini sevmeden siz özgürce ve güvenli bir şekilde ondan ayrılamıyorsunuz, bunu vurgulamamız gerekiyor.

Burada erkeklerden duyduğum bazı argümanlar var, onu da vurgulayayım. Cinayet işleyen erkekler -cezaevlerinde yaptığım görüşmelerde de bunu gördüm- genellikle kadının kişilik haklarına aşırı saygısızlık yaptığını düşündüğü için öldürdüğünü söylüyor. İşte “O an bana küfür etti, hakaret etti, çok üzerime geldi, ben de cinayeti işledim. Çektim bıçağı, vurdum. Kendimi kaybettim.” Şimdi, burada da neyi görüyoruz? Aslında yine o kültürel etmenler var. Ya senin neyine, küfür ettiğinde sen bunu öldürmekle karşılığını vermiş olabilirsin? Nedir o hassas şeyin? Küfür etse ne olur? Mesela, bunları aslında çalışmak gerekiyor.

Burada da bir nüans var bence. Bence kadın diline, erkek bileğine güvenmemeli. Bu işin özü budur çünkü. Kadın diline güvendiği sürece, erkek bileğine güvendiği sürece bu cinayetler de bitmez, bu kavgalar da bitmez, bu boşanmalar da bitmez, bizi hep aynı yere götürür.

Ben burada dinî veya kültürel vurgulardan daha çok, bilimsel olarak bakmaya çalışıyorum. Çünkü, bilimsel bilgiler daha kalıcı oluyor. Tabii ki dinimiz, kültürümüz, inancımız bizim altyapımız, temelimiz ama sosyolojik analiz yaparsak, psikolojik analiz yaparsak bilimselliğin de içinden çıkmamız gerekiyor.

Bir şey daha ekleyeyim yine bu kadın cinayetleriyle ilgili: Mesela, Ahmet ile Ayşe iki kardeşler, ikisi de lise 2’ye gidiyorlar. Annenin iki çocuğu okuldan geliyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 12

Ahmet geldiğinde “Otur oğlum, okulun nasıl geçti?” diyor. Çocuk geçiyor bilgisayarın başına, oturuyor. Aynı şekilde, iki dakika sonra Ayşe içeri giriyor. Ayşe’ye verilen tepki şu: “Kızım, çabuk ağabeyine yemek hazırla, acıkmıştır şimdi. Hadi gel, beraber mutfağa gidelim.” Hiç kusura bakmayın -burada hanımlar da var-kadınları ikinci plana en çok siz düşürüyorsunuz. Çocukları, kız çocuklarını, erkeklere hizmet etmek zorunda olan bir sürece sokuyoruz. Bu verdiğim örnek her evde hemen hemen yaşanıyor. Kız çocuğu gelir gelmez evde yemek yapmaya veya ağabeye, babaya yemek hazırlamaya maruz bırakılıyor. Tabii ki yapılacak ama bunlar farklı görevler olarak ve farklı sorumluluklar olarak dağıtılmalı. Ağabey yemeğe gelmediği için kız kardeşini dövabiliyor. Ama bu dengeyi kim sağlayacak? Anne sağlayacak ve o erkek çocuklar her şeyin kendilerine hak olduğunu ta o annenin kucağından çıktığı andan itibaren anlıyor. Çünkü ona hep hizmet edilmiş, ayağına gitmiş; kahvaltısı önüne gitmiş, yemeği önüne gitmiş, istediği saatte çıkmış. Kız orada engellenmiş. Hani, Cem Yılmaz diyor ya: “Toplumumuzda kadınlar niye bu kadar çok profesyonel yalan söylüyor?” Çünkü, en çok onlar sıkıştırılıyor, en çok onlara yalan söylenmek zorunda kalıyor.

Yani, ben burada da şeyi vurgulamak istiyorum: Sürekli yüksek egolu erkekler yetiştirdiğimiz için onlar tıkandığı yerde şiddete başvuruyor. Çünkü şiddet, iletişimin bittiği ve çaresiz kalındığı durumda ortaya çıkan bir argümandır. Şiddet, problemi çözeceğiniz yerde keyif için uygulayacağınız bir şey değildir, bu zaten başka bir boyuttur. Ama genelde şiddet, iletişimin tıkandığı nokta olarak söylenebilir.

Başkanım, bir de çocuk tacizleriyle ilgili de kısa bir notum var, söylemek istiyorum. Çok oldum, biliyorum ama...

BAŞKAN – Ben sadece -çünkü keyifle dinliyoruz- diğer konuşmacılarımız için biraz yönetmeye çalışıyorum. Onu da dinleyelim lütfen.

Buyurun.

SERHAT YABANCI - Çocuk tacizleriyle ilgili nokta şu: Birincisi, detay konusu çok hassas yani detayın hiçbir şekilde, hiçbir içerik olarak verilmemesi gerekiyor. Twitter’da, Facebook’ta çarşaf çarşaf yani öyle şeyler yazılıyor ki “Adam çocuğun elinden tutup öpmeye başladı.” diye metin var. Neredeyse -affedersiniz-pornografik bir dergi okurmuş gibi okuyorsunuz bunu. Maalesef öyle yani savcılık ifadeleri yayımlanıyor Twitter’da, polis, karakol ifadeleri yayımlanıyor. Bunun bir defa suç olması gerekiyor, bunun çok net bir şekilde suç...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Zaten suç.

SERHAT YABANCI - Eğer suçsa da Hocam, mutlak olarak yaptırımının olması gerekiyor. Ben uzman gözülle bakıyorum, benim umurumda değildir siyasi görüş, hiç kimsenin siyasi görüşü umurumda değil, açık söylüyorum. X gazeteci, popüler olmak veya gazeteci olduğunu kanıtlamak için gidiyor, bir şekilde, artık nasıl elde etmişse savcılık sürecindeki veya kolluk kuvvetleri sürecindeki bir ifadeyi alıp, yayımlayıp bununla gurur duyuyor ve ben de altına yazıyorum “Çocuğuna yapılsaydı, çocuğun bu duruma maruz kalsaydı sen bu ifadeyi yine yayımlar mıydın ey X?” diye. Yayımlar mıydı sizce? Yayımlamazdı. Hemen gizlilik kararı alırdı.

Bunları okumamız gerekiyor. Bence bunları şikâyet etmemiz gerekiyor, kim olursa olsun. Fikrimizde de olsa, siyasi görüşümüzde de olsa, kendi akrabamızda da olsa bunu ya engellemeliyiz ya da şikâyet etmeliyiz. Bakın, açın Twitter’ı; son zamanlardaki taciz olaylarıyla ilgili kelime kelime yayımlanan savcılık ifadeleri, karakol, kolluk ifadeleri var. Aynen öyle. Yöntem de öğretmiş oluyorsunuz.

Bakın, çok enteresan bir durum. Yani, bunların çok net bir şekilde cezai süreçlerinin uygulanması gerekiyor. Sen yayımlayamazsın kardeşim, senin bu hakkın yok. Sen orada 7 yaşında veya 15 yaşında tacize uğramış bir çocuğa uygulanan süreci anlatamazsın, böyle bir şey yok. Ben okurken tüylerim diken diken oluyor. Ben de bir evlat sahibiyim. Gerçekten ne kadar bilim beni oryante ederse etsin, Anadolu kültürünün bir çocuğuyum ben de sonuç olarak. Ne oluyor? Hemen

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 13

şunu düşünüyorum: Ya benim başıma gelse ben ne yaparım? Hepimiz özdeşim kurmuyor muyuz sonuçta?

Çevremdeki insanların birkaç tanesine bazen sordum: Böyle bir şey başına gelse ne yaparsın? “Öldürürüm o adamı.” Bakın, ben bunu avukat arkadaşşımdan da duydum “Öldürürüm.” diye, akademisyen arkadaşşımdan da duydum. Geçen, mahallenin kasabına sordum. “Keserim, öldürürüm.” dedi. Bu konularda öldürüyoruz, evet. Ama dediğim gibi yani çocuk tacizleri konusunda bu önlemin mutlaka alınması gerekiyor. Savcılık ifadeleri, karakol ifadelerinin hiçbir şekilde yayımlanmaması gerekiyor. Burada taviz yok yani o süreci yayımlamanın hiçbir katkısı yok.

Enteresan bir şey daha söyleyeyim. Belki psikolojik boyutu bu kadar yani hissetmişsinizdir ama çağrışımını belki gözden kaçırmış olabiliriz. Bakın, detayı öğrendikçe duyarsızlaşıyoruz. Medya bize ne yapıyor, biliyor musunuz? Sürekli bizi en derin yerden vurmaya çalışıyor: “İşte, bıçağı aldı, şöyle kesti, sonra şuradan vurdu, şunu kesti.” Bunun etkisi ne insanın ruh sağlığı üzerinde? Tamamen normalize etmek. Çünkü, bizim hassaslık düzeyimiz biraz daha çıkmış oluyor. Biz onu gördük ya, artık o bir sonrakinde bizi o kadar etkilemeyecektir.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) - “Desansitizasyon.”

SERHAT YABANCI - Evet “desensitizasyon”

Yani ne oldu? Duyarsızlaşmaya başlıyoruz. Mesela, o gazeteci haftaya 4 tane daha yayımlarsa muhtemelen ilkinin okumuşsanız devamını okumayacaksınız. Niye? Çünkü sizin duyarsızlık düzeyiniz çıkmış oldu. Siz bir kere o mahremi okudunuz. Daha farklı bir şey lazım sizin ilginizi çekmek için. Ne kadar detay, o kadar duyarsızlık. Cinayetlerde de böyledir.

Mesela, şeyi de çok enteresan buluyorum: Cinayeti ısrarla anlattırmaya çalışılıyor, muhabir uzatıyor: “Nasıl oldu? Nasıl yaptın, nasıl kestin, bıçağı nereden soktun, silahı nasıl dayadın?” Bu da ne yapıyor, biliyor musun? Okurun da, izleyicinin de tamamen duyarsızlaşmasına neden oluyor. Hep söylüyoruz ya: Duyarsız bir toplum olduk. Ya, bu kadar gözümüze sokarsanız tabii ki duyarsız oluruz, başka ne olabilir?

Hocam, gözüme bakıyorsunuz, bitireyim.

BAŞKAN – Ben tekrar söz vereceğim size.

SERHAT YABANCI - Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Biz dün de bu konuya değindik. Bunun, son söylediğinizin medya literatüründe “haber pornografisi” denen bir karşılığı vardır. Savcılık dosyasının birebir alınarak haber metni diye kullanılması, bize okullarda öğretilen habercilik değildir. Bu konunun dün de altını çizdik. O konuda bir uzman görüşü olarak katkı verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Bu, haber yapılmaması anlamında değil. Haberi yapmak başka bir şeydir, savcılık dosyasındaki detayı... Biz bunu hem Münevver Karabulut hem Özgecan dosyasında da aynen gördük. Yani sadece çocuk istismarı için söylemiyorum, kadın cinayetlerinde de öyle, tüm cinayet haberlerinde de. Yani işte “Bıçağı tuttu, oradan kesti, buradan tuttu.” Neyse savcılıkta, ne anlatılmışsa, bu haber değildir. 5n 1k; ne, nerede, nasıl, kim cevabını alıyorsanız o haberdir, yeter. “Falanca falancayı şurada öldürdü.” Tek başına bu haberdir ama haberin detayı haber değildir, haber metni değildir. Bu konuda daha konuşacağımız ortada.

Hemen buradan, habercilik üzerinden devam edelim. Sayın Mansur Özdemir aramızda, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdür Yardımcısı ve Kurum Uzmanı Sayın Ahmet Samed Kodal.

Sayın Özdemir, haber dili, özellikle çocuk istismarı ve kadın cinayetlerinin haber dili üzerinden devam edelim. Bir de siz “Çocuk ve Medya”, “Medya ve Kadın” diye iki ayrı program yaptınız. Hatta Medya ve Kadın programınızda ben de vardım, daha önce Antalya’da yapılan. Bir de onlarla ilgili, oranın çıktıklarıyla ilgili bizimle paylaşırsanız sevinirim.

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 14

BAŞBAKANLIK BASIN YAYIN ENFORMASYON GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
MANSUR ÖZDEMİR – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Efendim, bendeniz Mansur Özdemir, Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Genel Müdür Yardımcısı. Aynı zamanda Yurtdışı Türkler Başkanlığı Başbakanlık Müşaviri olarak hizmet veriyorum.

Efendim, kurum olarak özellikle ülkemizin tanıtımı siyaseti konusunda, bu çerçevede Hükûmet stratejimizin teşekkülüyle ilgili çalışmaların koordinasyonunu yapıyoruz. Hem kamuoyumuzu doğrudan ilgilendiren hem Hükûmetimizin kurum ve kuruluşlarını ilgilendiren konulardaki karşılıklı enformasyon koordinasyonunu yapıyoruz. Hükûmetimize yönelik iç ve dış nitelikli olan tanıtım stratejisini teşekkül ettirip bu çerçevede hem yurt dışında hem yurt içindeki iletişim ve koordinasyonu temine çalışıyoruz.

Özellikle Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü, ayrıca toplumsal hayatımızı ilgilendiren konularla alakalı olarak aile, kadın, sosyal meselelerimiz, toplumsal değerlerimiz, tarih ve millî bilincimizi doğrudan ilgilendiren konularla ilgili medya unsurları ile toplumumuz ve uygulamacılar arasındaki koordinasyonu teminle mükellef.

Dünden beri devam eden bu çalışmayı Genel Müdürlük olarak yakından takip ediyoruz. Geçmiş dönemde de Sayın Başkanımızın ifade ettiği gibi, kadın ve çocuk konusunda ülkemizdeki algının inşa edilmesiyle alakalı çalışmaları koordine ettik. Ben bu kısmı ilgili uzmanımıza vereceğim ama bununla alakalı olarak özellikle burada bugün yapmaya çalıştığımız çalışmaya yönelik ne tür katkılar sunabileceğimize dair cevabı müsaadenizle aramış olayım.

Tabii, bir sosyolog ve sosyal politikacı olarak, özellikle 2010'dan sonra, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın özellikle devlet aklına karşı bir direnç ve kapasitesini inşaaya yönelik uluslararası çalışmalarımızın da içinde bulunan birisi olarak yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın da özellikle aile ve gençlik daireleriyle yaşadıkları sorunlar ve kendi toplumsal problemlerine karşı çok yoğun bir bilgi bankasının Yurtdışı Türkler Başkanlığında oluştuğunu ilgili komisyona ifade etmiş olayım. Hem olgu düzeyinde hem vakıa düzeyinde arkadaşlarımızda bu konuda çok fazla bilgi var. Mutlaka onların da ellerindeki bilgilerin Komisyona takdiminin temin edilmesi anlamlı olur.

Tabii, aileyi var eden bileşenler tartışılıyor. Disiplinlerin bir araya gelmesini zorunlu kılan da bir konu. Bu çerçevede, biz tam da ailenin bütünlüğünün teminine yönelik olarak, kurumumuzun bir görevi olarak ulusal iletişim stratejisinin oluşması konusundaki rolümüzü her durumda bir görev telakki edeceğiz. Bu çerçevede, geçmiş dönemde benzer nitelikli sosyal olgular üzerinden ortaya koyduğumuz iletişim stratejileri bize önemli bir rehber olacak.

Yine, Başbakanlığımız tarafından koordine edilen ve benzer nitelikli sosyal projelere bir altlık oluşturan Tanıtma Fonu'nun koordinasyonu da Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğümüzün uhdesinde. Buradan çıkacak eylem planı çerçevesinde bu eylem planına katkı vermekle mükellef olan hem sivil unsurların hem kamu unsurlarının her türlü eylem planına uygun, eylem planının esas belirlemiş olduğu felsefe üzerinden yapacağı projelerin kaynağının teşekkül etmesiyle alakalı da hem Tanıtma Fonu'muz hem Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü olarak üsteleneceğimiz roller olacak.

Burada, tabii, aile bütünlüğü konusunda çok bileşenli bir yapı var. Bu Komisyonun ardından mutlaka ilgili kurum ve kuruluşlardan uzmanlar bir araya gelecekler. Bu oluşum sürecinde oluşacak strateji belgesinde ve bu strateji belgesinden mülhem eylem planı çerçevesinde bizlerin bu meselenin hem ulusal kamuoyunda hem uluslararası kamuoyunda yer bulması konusundaki, medyamızın bu konuda doğru pozisyon alması noktasında ilkesel kararların hem oluşturulması hem bu ilkesel kararlara tabi olunması konusundaki süreçlerde rollerimiz olacak.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 15

Tabii, uluslararası medya uygulamalarından ulusal ve mahallî düzeyde medya uygulamalarına kadar çok geniş bir evren var. Bu çerçevede, mahallî medyanın da toplum üzerinde çok büyük bir etkisi, çok büyük bir katkısı olduğunu biliyoruz. Bu anlamda, mahallî medyanın da bu meseleye duyarsız kalmaması noktasındaki katkımızı da vermiş olacağız.

Ben sözü, Başbakanlık uzmanı arkadaşşıma vereyim. O da, geçmiş dönemde kadın ve medya konusunda yapılan çalışmaların çıktılarını, yol haritasını ifade etmiş olsun.

Şimdilik teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Daha çok çıktıları üzerinden konuşabilirsek sevinirim. Yani somut veriler üzerinden.

Buyurun.

AHMET SAMED KODAR - Teşekkür ederim Başkanım.

Dünkü katılımda da burada bulundum. Takdir edersiniz ki, Genel Müdürlüğümüzün görev sahası gereği doğrudan aile odaklı, ailevi problemlere odaklı bir çalışmamız bulunmadı. Ancak 2009-2014 yılları arasında kadın ve medya odaklı çalıştaylar ve seminerler düzenledik. Özellikle, devletin ilgili kuruluşlarının kadın ve medya noktasında yürütmek istediği sosyal sorumluluk projelerinde medyanın üzerine düşen gerekli hassasiyeti göstermesi noktasında medya temsilcileriyle bir araya geldik ve bu konuda uzmanları da bir araya getirdik. Buna ilişkin Uluslararası Kadın ve Medya Sempozyumu 2012 yılında Antalya'da düzenlenmişti. Bilmiyorum, katılma imkânınız oldu mu o dönemde?

Özellikle, bu noktada vurguladığımız husus: Ülke olarak uluslararası sözleşmelerden doğan birtakım yükümlülüklerimiz var, sosyal politikalar anlamında. Bunların ne şekilde gerçekleştirileceğine ilişkin medyaya gerekli malumatlar verildi. Medyanın da bu konuda, tabii ki, birtakım eleştirileri, birtakım yaşadığı sıkıntılar ön plana çıktı. Bu noktada, bir konsensüs yapmak suretiyle bir orta yol bulunmaya çalışıldı.

Antalya'yla ilgili, Sayın Başkanım, devam ediyor. Onunla ilgili nihai çıktıları biz derleyip toplayıp -burada çok ayrıntılarla, detaylarla arkadaşların vaktini almak istemeyiz ama- Ankara'ya döndükten sonra Komisyonunuza ulaştıracamız inşallah.

2013 yılında da Çocuk Medya Kongresi yapıldı. O çok önemliydi. O dönem Sayın Başbakan Yardımcımız Bülent Arınç çok yakından takip etti o süreci. Medyada çocuklar için üretilecek içeriklerin ne şekilde hazırlanmasına ilişkin ciddi bir strateji planı geliştirildi. Bu anlamda, 2014-2018 yılları için bir Çocuk İzleme Komitesi kuruldu tamamen çocuklardan ve sivillerden oluşan. 2014-2018 yılları arasında bu, çalışmalarını tamamlayıp bir çocuk gözüyle medyadan ne şekilde etkilendiklerine, ne şekilde zarar gördüklerine ya da medyadan ne gibi beklentilerinin olduklarına ilişkin onlardan da raporlar hazırlanacak, raporlar alınacak. Bu Komisyon şu anda çalışmasına devam ediyor. Çocuk Medya Kongresi'nin bir sonraki ayaklarında da yine ailenin bir tarafına dokunan bir çalışmanın yerine getirileceğini, Komisyonunuzla bunların paylaşılacağını bildirmek isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Samed Bey.

Evet, medya kuruluşlarıyla devam edelim.

Seda Öğretir Hanım, buyurun.

SEDA ÖĞRETİR - Herkese merhabalar.

Seda Öğretir ben. NTV'de Ana Haber Bülteni'ni hazırlayıp sunuyorum.

BAŞKAN - Çerçeve aşağı yukarı belli oldu.

SEDA ÖĞRETİR - Evet.

BAŞKAN - Ben girizgâh yapmıyorum, Bu çerçevede, buyurun, sizi dinleyelim.

SEDA ÖĞRETİR - Teşekkürler Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 16

BAŞKAN - Yani, haber dili, haberlerin veriliş biçimi, biraz o konulara değinirseniz sevineceğim.

Teşekkür ederim.

Buyurun.

SEDA ÖĞRETİR - Medya çok güçlü ikna, tanıtım ve propaganda gücü olan bir alan. Dolayısıyla, biz de kendimizle ilgili bazı eleştiriler yapıyoruz. Bu noktada, birçok katılımcının söylediklerine katılmakla birlikte, yazılı ve görsel basın arasında ciddi bir fark olduğunu düşünüyorum. O, Serhat Bey'in söz ettiği birçok konuyu, özellikle ayrıntıları, sizin de belirttiğiniz gibi iddianamedeki bazı detayları, vesaire, biz görsel basından... Siz, örneğin, "Okuduğumda tüylerim diken diken oluyor." diyorsunuz ama "Dinlediğimde ya da böyle bir görselleştirmeyi gördüğümde" diyemiyorsunuz çünkü biz televizyonlar, yazılı basına ve sosyal medyaya göre bu konuda aslında daha dikkatliyiz ve öyle ayrıntıları paylaşmıyoruz, birçok görseli de yapmıyoruz.

Yine, sizin konuşmanızdan başka bir not almıştım, o da şu: "Erkek, sevdiği kadını öldürdü. Muhabir bu soruyu nasıl sorar? Sormamalı." dediniz. Bunu yayınlamamalı televizyonlar, kesinlikle haklısınız çünkü izleyenler başka bir algı oluşturabilir ama muhabir o soruyu sorabilir. Orada, bence, bir haberci olarak bir sıkıntı yok çünkü başka bir cevap da alabilir. Yani, mutlaka "Sevdiğim için, kızdığım için, kıskandığım için." gibi cinsiyetçi bir cevap değil de belki -bilmiyorum ama- başka bir cevap da alabilir ve muhabir soru sorar, sormak zorunda. Ama o "Kıskandım." cevabı ya da "Kıskandığım için, sevdiğim için." cevabı mutlaka yayınlanmamalı, o konuda da çok haklısınız, söylediğiniz birçok başka konuda olduğu gibi.

Şöyle bakıyorum: Biz haberleri yaparken, ben sunarken, hazırlarken, yayınlarken en çok dikkatimi çeken şey: "Yasak aşk ölümle bitti.", "Kıskandığı için öldürüldü.", işte, "Sevgilisini eve aldı.", "Zaten öldürüldü ama dansözdü.", "Gecenin o saatinde yürüyordu.", "Zaten bardan da çıkmıştı." gibi daha çok, işte, "Su testisi su yolunda kırılır. Eden bulur. Hak ettiğini buldu." mantığıyla kadına yönelik çok çok cinsiyetçi bir haber dilimiz var.

Biz basın mensupları olarak toplumun bir parçasıyız. Yani, sağlık çalışanları neyse, eğitimciler neyse, esnaf neyse örneğin, biz de aslında oyuz yani kimseden farklı değiliz. Sosyal medyadan "Sokaktan sosyal medya" diye bir şey okumuştum geçenlerde. O kadar doğru geldi ki bana sokak ile sosyal medya. Çünkü sokakta tacize uğruyor kadınlar, görsel olarak, sadece bakışlarla ya da dilsel olarak, işte, genç kızlara vesaireye, toplu taşımada. Aynı taciz sosyal medyada da kadınlara uygulanıyor, herhangi bir sosyal medya hesabından mesaj atarak, tacizde bulunarak, onu daha kamusal bir alana taşıyarak vesaire.

Dolayısıyla, anlatmaya çalıştığım aslında: Ya, biz galiba biraz ayrımcı ve cinsiyetçiyiz. Maalesef bu böyle biraz, bunu kabul etmek gerekiyor diye düşünüyorum ve bunun sonrasına ve çözümüne yönelik kafa yormamız gerektiğini düşünüyorum. Medyayı tabii ki tartışalım ama farklı olmadığımızı hem sosyal medyada görüyorum ben hem daha çok basılı ve İnternet medyasında görüyorum.

Televizyonu, dediğim gibi, bir miktar ayırıyorum, haberleri bir miktar ayırıyorum çünkü hakikaten RTÜK bir Demokles'in kılıcı gibi üzerimizde ve bazı konulara bir süredir, işte, şehit haberlerindeki bazı duygusal temalar, tekrarlar... Elbette delenler mutlaka var ama haber kanallarının en azından birazcık daha, kendi adımıza, daha hassasiyet gösterdiğimizi söyleyebilirim. Elbette daha da gösterebiliriz.

Yine, bu medyanın şiddeti ve cinsiyetçiliği yeniden ürettiğini aslında biz yaptığımız ve kullandığımız her haberde ve her dilimizde bunu tekrar tekrar doğurduğumuza ve pekiştirdiğimize de inanıyorum. Daha çok hep bu kadın cinayetleriyle ilgili olarak, işte, kadının... Hep bir şekilde katile sebepler bulunuyor ve kurban da suçlanıyor, bu mantıktan yola çıkılarak yazılıyor. Ve biz bunu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 17

yazdıkça, biz bunu böyle haberleştirdikçe de elbette bu, tekrar tekrar üretilmiş oluyor.

Şimdi, haberlerden ayrı olarak aklıma gelen bir konu var, onu da hemen söyleyeyim: “Bir yasak beklentisi var.” dediniz ya insanlardan gelen telefonlar, işte, bu diziler ve evlilik programlarıyla falan ilgili. Çılgınca da bir izlenme var yine herkesin tespit ettiği. Ya, acaba gerçekten izleyip, hemen akabinde kapatıp telefonla yasaklanmasını talep eden bir kalabalık kitle var demek ki. İşte, bunun altındaki dürtüyü de biraz sormamız gerekiyor “Neden acaba böyleyiz?” diye. Yine, dönüp bir kez daha böyle bir kendimize bakmamız gerektiğini düşündüm ben.

Pornografik dile de kesinlikle katılıyorum, işte, o dilin ayrıntılarının bilhassa İnternet’te ve yazılı basında olduğunu söylüyorum. Biz bunları daha önce de tartıştık. Belki hatırlarsınız, şimdi, kadın programlarını ve dizileri, bizi televizyon üzerinden nasıl etkilediğini tartışıyoruz. Örneğin, ben üniversiteye başlamıştım, galiba 1997-1998 yıllarıydı. O zaman da Biri Bizi Gözetliyor programlarını çok tartışmıştık. Orada da başka bir şey vardı, Big Brother deniyor ya, işte: “Neden gözetlemeye bu kadar meraklıyız?” “Özel hayatın gizliliği” kavramını tartışmıştık vesaire.

Televizyon var olduğu müddetçe, yeni medya düzenine yenilmediği müddetçe biz televizyonla ilgili bu tartışmaları yapmayı sürdüreceğiz. Elbette ki de zaten sürdürelim ve yapalım ki bence bizim esas sorgulamamız gereken şeyleri sorgulamaya devam edelim.

Bir de, Sayın Başkan, sizin boşanmayla ilgili “Ne olursa olsun boşanmaları engellemek gibi bir gayemiz yok.” demeniz çok hoşuma gitti sahiden de. Çünkü boşanmak istediği için öldürülen kadınlar var ya, hemen aklıma zaten o gelmişti. Dolayısıyla, orada çocuğu temel alıp çocuğa kıymet veren bakışınız, anlayışınız çok güzel. Dilerim de maddi, somut, elle tutulur sonuçları olur.

Teşekkür ediyorum. Bu kadar. Sağ olun.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Bu şikâyetlerle ilgili küçük bir veri paylaşayım sizinle: Yapılan araştırmalar “Bu yapımların, dizilerin aile hayatını bozduğunu düşünüyor musunuz?” diyenlere verilen cevap yüzde 70 -daha önce yapılan bir araştırmanın verisi bu- ama “Şikâyet ediyor musunuz?” oranı yüzde 2 bile değil. Yüzde 70’i izliyor, yüzde 2’si şikâyet ediyor ama yüzde 70’in şikâyet ettiği rating patlatıyor bir de yani hem şikâyet edip hem ratingini patlatıyoruz yapımların. Hani burada çok gerçekçi de olmadığını düşünüyorum. Yani onun için medya okuryazarlığını çok önemsiyorum. Beğenmiyorsan kapatırsın, izlemezsın, izlettirmezsın ailene. O anlamda, bunu önemsiyorum.

Ama bir başka gerçek daha var: Bu konuda son derece bilinçli ve kontrollü çok yakından tanıdığım bir aile var. İşte, evlerinde televizyon sürekli açık değil, seyredecekleri zaman açıyorlar. İşte, haber programını dinliyor erkek, kadının seyrettiği bir iki aile dizisi var. Çocuklarına çizgi filmleri, çizgi film kanallarını dahi kontrolle izletiyorlar. Çok bilinçli bir aile yani çok yakından tanıdığım bir aile. Baba bilgisayar mühendisi. Ama diyor ki: “Bir gün evde otururken küçük kız -o zaman 5 yaşında- iki bebeğini oynatıyor. Bebeğin biri hamile.” Ve çok kontrollü bir aileden bahsediyorum, bakın, bilinçli bir aileden. “Diğeri de ona soruyor. ‘Babası kim?’” Diyor ki: “Ben bu kadar kontrol ediyorum. Yani bizde ‘Bebeğin babası kim?’ diye bir sorulmaz yani kocası vardır, muhtemelen odur yani.” Bu bahsettiğim aile muhafazakâr bir aile ve çok bilinçli bir aile yani televizyon öyle sürekli açık olan, televizyonla çocuğu terbiye eden bir aile de değil. “Demek ki ben bunu kontrol edersem edeyim, bir şekilde bunun zihnine benim istemediğim şeyler giriyor.” diyor. Medyanın böyle bir etkisi var, aslında bunu biraz vurgulamak istiyorum. Ya komşuda gördü, bir yerde ya bir şekilde başka bir arkadaşı... 5 yaşında bir kız çocuğu. Hamile bir kadına “Babası kim?” sorusunu oyununda sorabiliyor. Medyanın bu etkisinden bahsediyorum. Doğal olarak, tabii ki anne baba medya okuryazarı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 18

olmalı; kendi dünya görüşüne uygun bulmadığı, yaşam tarzına uygun bulmadığı ya da genel, evrensel kurallara uygun bulmadığı şeyi izlememeli.

Teşekkür ediyorum Seda Hanım katkılarınızdan dolayı.

Melis Şenkal, Show TV izleyici temsilcisi, hoş geldiniz.

Çerçevemiz belli Melis Hanım. Aslında izleyici temsilcisinin bir amacı izleyiciyle yayın kuruluşu arasında bir köprüsünüz. Bu konuştuğumuz konular noktasında hangi çerçevede?

Bir de kanalınızı temsil ediyorsunuz şu an. Biraz da yayın politikalarını da konuşabiliriz bu konuştuğumuz konulardaki genel bakışını.

Buyurun.

SHOW TV İZLEYİCİ TEMSİLCİSİ MELİS ŞENKAL – Merhabalar öncelikle.

Benim ismim Melis Şenkal, Show TV’de avukat olarak çalışıyorum, vekilliğini yapıyoruz.

Ben genel kapsamda öncelikle şunu söylemek isterim ki bütün yayınlar önceden denetimden geçmekte ve gerçekten müdahalesi mümkün olan ve gerçekten müdahalesi gerekli olan noktalarda müdahale edilmektedir ama hayatın içerisinde, kendisinin içerisinde birçok karışıklık var, kötü de var, iyi de var. Dolayısıyla, kötünün tamamıyla gösterilmemesi gibi bir şey söz konusu olmayacağı için burada önemli olan, kötünün özendirici veya teşvik edici olarak gösterilmemesidir. Yani görev olarak ve bizim de politikamız olarak bunu size kısaca söyleyebilirim.

Bunun dışında, hem kanala kendi özel mail adresinden gelen şikâyetler ve hem de RTÜK’e yapılan, RTÜK’ten de tarafımıza gelen şikâyetler belirli aralıklarda, aylık raporlar hâlinde düzenlenerek ilgili birimlere iletilmekte ve bu kapsamda sadece bu şikâyetler değil, aynı zamanda RTÜK kararları, tabii ki yayın ilkeleri ve mevcut mevzuatımız ama bunun dışında yayınlanan karar ve raporlardan da gerekli duyarlılıklar ve hassaslıklar tespit edilerek ve tabii ki hukuk ve özgürlükler çerçevesinde bu şekilde davranıyoruz ve bu şekilde hareket ettiğimizi belirtmek isterim.

Şimdilik teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Size en çok hangi konuda mesaj geliyor izleyicilerimizden Yani bu konu da olabilir, başka konular da olabilir?

SHOW TV İZLEYİCİ TEMSİLCİSİ MELİS ŞENKAL – Genel anlamda kanalın özeline yönelik de, işte, program saatleri, neden yayından kalktı vesaire gibi özel sorular da olabiliyor.

BAŞKAN – İçerikle ilgili geliyor mu?

SHOW TV İZLEYİCİ TEMSİLCİSİ MELİS ŞENKAL – İçerikle ilgili de birtakım itiraz ve şikâyetler gelebiliyor. Daha çok RTÜK kanalıyla tarafımıza iletiliyor.

BAŞKAN – Yok, yok, izleyici temsilcisine direkt ulaşıyor mu içerikle ilgili şikâyeti olan izleyiciler, onu sormaya çalışıyorum.

SHOW TV İZLEYİCİ TEMSİLCİSİ MELİS ŞENKAL – Evet, evet, direkt de ulaşıyor. Programların sonunda görülen mail adresleri var, buradan direkt olarak bağlantı kurulabildiği gibi RTÜK’e yapılan şikâyetler de tabii ki kanallara raporlanıyor. Bu yayın ilkeleri kapsamında genellikle, dediğim gibi, RTÜK’ten geliyor ama tarafımıza iletiliyor.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

Buyurun Hüsnüye Hanım.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Size yapılan şikâyetlerde sayı veya şikâyetin şiddeti önemli mi veya nasıl dikkate alınıyor? Mesela, bir program için sadece bir şikâyet, “Bu şöyle olmalı.” veya “Bu olmamalı.” gibi bir şikâyet dikkate alınıyor mu? Yani sorgulamak istediğim, sayı ve şikâyetin şiddeti.

SHOW TV İZLEYİCİ TEMSİLCİSİ MELİS ŞENKAL – Şöyle: Raporlamalarımızda tarafımıza iletilen bir tane de olsa, on tane de veya daha fazla da olsa bütün şikâyetler dikkate alınır, raporlanır, orada şiddeti de yazar. Eğer birden fazla şikâyet varsa konuyla ilgili, gerekirse tek bir başlık altında toplanarak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 19

genel olarak ifade edilir fakat yanına da şiddeti yazılır genellikle, bu konuya dikkat çekildiğinin veya şikâyet konusunun bu konuda fazla olduğunu göstermek amacıyla.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, TRT’de 9’uncu sezonda Ömür Dediğin programı. Zeliha İlhan Doymuş, TRT’deki Ömür Dediğin programının yapımcısı ve sunucusu.

Şeyi söyledim az önce Zeliha Hanım’a: Hani çok cezbedici efektler, çok cezbedici bir prodüksiyon, devasa bütçelerle iş yapmanız gerekmiyor, mütevazı bir prodüksiyonla bile eğer gönül teline dokunuyorsanız izleniyorsunuz, sizin program bunun en iyi örneklerinden biri. Yani ben genel kanaatimi, kişisel görüşümü ve etrafımdan edindiğim görüşü söylüyorum, hakikaten insanların bir yerine dokunuyor o programda izlediğiniz hemen her bölüm. Yani neydi, niye ihtiyaç duyuldu böyle bir programa, nereden çıktı bu fikir, nasıl tepkiler alıyorsunuz? Biraz sizden hikâyesini dinleyelim.

Buyurun.

ZELİHA İLHAN DOYMUŞ – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Böyle güzel bir toplantıda yer almak, hem de aile ve aileyle ilgili konularda sizlere beyanda ya da fikirde bulunmak benim için inanılmaz güzel bir durum. Bu projeyi dokuz yıldır yapıyoruz TRT’de, TRT Haber kanalında ve bu proje bir ekip işidir Sayın Başkan. Önce, kurumum ve ekibim adına size bu güzel sözlerinizden dolayı teşekkür ediyorum.

Bu proje son dokuz yıldır devam ediyor ama ben de bu projenin toplumun her köşesinde, her bireyinde bu kadar tutmasından gerçekten gurur duyuyorum. Acaba neden tuttu, neden bu kadar güzel övgülere maruz kalıyoruz? Sizin de söylediğiniz gibi, evet, gönül teline değiyor. Hepimizin içinde olduğu, hepimizin o projenin bir parçası olduğu bir program bu. Aslında, biz bu programda yaşlıları dile getiriyoruz, yaşlıların hikâyelerini, yaşlıların yaşanmışlıklarını ama bu yaşanmışlıkların içinde bizim vermemiz gereken en önemli mesaj gençlere, yani biz “yaşlılık programı” adı altında bir proje yapıyoruz ama asıl bu projemizin, amacımızın, mesajımızın direkt gittiği yerler gençlerdir ve bugün de aile üzerine yapılan bu toplantı bu projenin çıkış noktası.

Toplum... Biz, Türk toplumu, gelenekleri olan, görenekleri olan, yapı taşları olan, kendinin bir karakteri olan bir toplumun öğeleriyiz, insanlarıyız. Bu programda da bu manevi birliğe, bu manevi doktrinlere yer vermeye, vefayı, sevgiyi, aile birliğini, eşler arasındaki dayanışmayı, onları dile getirmeye çalıştık.

Bu konuşmamdan önce küçük bir görüntü var, programdan kısa bir kesit var, kırk saniyelik, derseniz ona şöyle bir göz gezdirelim.

(Programdan kısa bir bölüm izlendi)

Evet, yaşlılığı anlatan kısa ve öz iki cümle: Yalnızlık... İnsanın doğduktan ölümüne kadar olan süreç ve son anda, ömrünün son anında yaşadığı yalnızlık.

Yurt dışında çektiğimiz kısa görüntüler bunlar da.

Evet, kısa bir mola vermiş olduk konuşmalarımıza Sayın Başkanım, sayın dinleyiciler. Son görüntülerimiz... Biz sadece Türkiye sınırları içinde yapmıyoruz bu programı, biz aynı zamanda Türklerin yaşadığı bütün coğrafyalarda bütün yaşanmış hikâyeleri de ekrana getirmeye çalışıyoruz. Gördüğünüz gibi, sadece Türkiye’de dram yaşanmıyor, Türklerin bulunduğu her yerde dram var, bir göç hikâyesi var, bir yürek var, bir acı var, hep birlikte gördük. Dolayısıyla, dünya üzerinde yaşayan Türklerin hikâyeleri de yine “Ömür Dediğin” penceresi altında sizlere ulaşmaya devam edecek.

Bizim burada, bu projede asıl vermek istediğimiz, evet aile, aile dinamiği, aileyi nasıl ayakta tutarız, ailedeki birliği nasıl sağlarız? Bu projenin asıl amacı bu, yıllardır ve dokuz yıldır da yapmaya çalıştığımız bu. Dolayısıyla, demek ki topluma verdiğimiz, vermeye çalıştığımız mesajlar sizlerin de güzel dilekleriyle yerini bulmuş görüyorum ki. Aslında projeye başlarken bu kadar beklentimiz yoktu. Acaba mı? Hani, yaşlılık, yaşlılar, toplumda ötelediğimiz, bir kenara ittiğimiz, hatta bazen

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 20

fazlalık gibi görüp de huzurevlerine ötelediğimiz yaşlılar. Ondan ne olabilir, ne yapabiliriz, nasıl tutar?

Biliyorsunuz, televizyonculuk, getirisi olmalı, ratingi olmalı, karşılığını bulmalı diye düşünüyoruz ama ratingin sadece arkadaşlar, sayılarla ve rakamlarla ifade edilmediğini öğrendim. Topluma vermek istediğiniz gerçekten bir mesajınız varsa ve bunu gönülden veriyorsanız, gönül telini de biraz tıngırdıyorsanız sanıyorum rating falan değil, asıl ratingi zamanla gönüllerde kuruyorsunuz.

Sabit bir izleyici kitlem var mı? Var. Nasıl oluşturduk? Bağla oluşturduk. Biraz önce Başkanımın söylediği gibi, herhangi bir şey yapmadık, özel bir çalışma yapmadık ya da özel efektler kullanmıyoruz, özel teknolojilerle ekrana bir şeyler getirmiyoruz, kısacası kuş kondurmuyoruz ama biz izleyicilerimizin, daha doğrusu toplumun neye ihtiyacı olduğunu çok iyi biliyoruz.

Biraz önce bütün konuşmacıları tek tek dinledim, Seda Hanım'ı dinledim, Serhat Bey'i dinledim. Serhat Bey'in sözlerinden birkaçına katılmak istiyorum ve kendi fikrimi söylemek istiyorum. Evet, topluma bizler ne verirsek alırız. Gerçekten öyle. Yani ben birçok üniversite de benzer konuşmalar yapıyorum ve hepsinde de şunu söylüyorum: "Siz topluma ne sunarsanız toplum onu alır. Bir şekilde zamanla alır. Kanıksar, kabullenir ama alır." Topluma vereceğimiz doneleri, vereceğimiz konuları çok iyi seçmeliyiz özellikle program yapımcıları olarak.

Tabii ki eğlendirmeliyiz, bilgilendirmeliyiz ama bunu sadece eğlendirme boyutunda bırakmamalıyız, altından bilgiler de vermeliyiz, toplumu eğitmeliyiz her bireyi, toplumumuz buna açık. Eğer siz toplumun ne istediğini, neye ihtiyacı olduğunu bilerseniz ve bunu, "Nasıl veriririm?"i de iyi düşünürseniz emin olun bir şekilde o gönüle girersiniz.

Şu anda aile olarak da çekirdek aileyiz biliyorsunuz. Biz geçmişimiz gereği ataerkil bir aile yapısına sahibiz fakat zamanla çekirdek ailelere dönüştük, anne baba ve çocuklardan. Geçmişimize şöyle baktığımızda benim bu projeden edindiğim en büyük deneyim, yaşlıların hikâyelerine baktığımda, geçmiş yıllarına baktığımda büyük bir ailenin ferdi olduklarını, torunlarıyla birlikte yaşadıklarını, gelinlerinin olduğunu, büyük bir ailede, büyük bir sofrada oturduklarını, aynı kaptan yemek yediklerini öğreniyorum.

Öyle olunca şöyle bir şey çıkıyor ortaya: Gençler, yani günümüz gençleri, orta kuşak dediğimiz, bizden sonraki gençler, yeni nesil alması gerekenleri büyüklerinden, yaşlılarından alıyorlar yani köprü görevi yapıyoruz biz onlara. Biz ne yapıyoruz? Büyüklerimizi artık zamanla huzurevlerine, bakımevlerine gönderiyoruz ve asıl almamız geleneklerimiz, göreneklerimiz, toplumumuzun ihtiyacı olan kültürümüz o yaşlılarla huzurevinde saklı kalıyor. Onları gençlere aktaramıyoruz çünkü gençler ayrı bir dünyanın, yaşlılar ayrı bir dünyanın bireyleri oluyor zamanla. Dolayısıyla, gençler ile yaşlılar arasında bağ kurmalı, onların geçmişlerini onlara aktarmalı, yaşanmışlıklarını onlara aktarmalı ve tecrübelerinden ders almayı öğretmeliyiz. Bizim gelenekleri olan, güçlü, köklü bağları olan bir aile yapımız var, bunu kaybetmemeliyiz. Bunu kaybetmemenin en iyi yönü de yaşlılarımıza sahip çıkmaktır. Onların tecrübelerini gençlerimizle, çocuklarımızla bir araya getirerek paylaşımlarını sağlamalıyız.

Bugün birçok üniversitede arkadaşlarıma soruyorum: "Anneannenizle, babaannenizle yaşayan var mı?" diye ama maalesef birkaç el kalkıyor. Ya yaşlılar hastalandılar ya da bir tarafa ötelendiler, huzurevlerine, bakımevlerine ya da kendi yaşadıkları bölgelerde bırakılıp kendi kabuğuna terkedildi. Bizim programımızı da izliyorsanız, hepimiz görüyoruzdur, bizler kapılarını çaldığımız aileler hepsi özlemler bekliyorlar. Çocuğunu, torununu, gelebilecek bir kişiyi. Pencerenin önünde beklemek nasıl bir duygudur, bayram günleri sabahı beklemek nasıl bir duygudur? Bir zamanlar onlar da gençti, sözleri hükümleri geçiyordu bu dünyaya ama hükümsüzler, yoklar fakat gönül asla yaşlanmıyor. Gönül istiyor ki hâlâ o hükümünü sürdürsün, hâlâ sözü geçsin, hâlâ "Ben varım." desin, hâlâ çocuklarına sözünü

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 21

dinletebilsin. Gönül bunu istiyor ve ondan sonra gönül hırçınlaşıyor. Ondan sonra beklentisini görmeyen gönül geçimsiz oluyor.

Ben babaannemle yaşadığım bir anımı da size anlatmak isterim. Sivas'ta büyük bir ailede dünyada geldim, babaannemin ve dedemin olduğu bir toplumda, bir aile içinde. Babaannemle çok zaman geçirdim ben. Şu anda yaptığım projede de babaannemi görüyorum, dedemi görüyorum. Dizlerine sarılırken, ellerini öperken, başımı göğüslerine yaslarken babaannemi düşünerek yaslıyorum ve hissediyorum onu da. Allah rahmet etsin, babaannemi çok severdim ve birçok tecrübeyi ben babaannemden aldım. Bazen babaannemin kendi odasında ağladığını annem gelince de sustuğunu fark ederdim ya da babam girince. Bazen hırçınlaştığına tanık olurdu, "Geçimsiz." derdi annem. Sonra sonra, bu projenin içine girdikten sonra öğrendim ki aslında hırçınlığını gönüldendi, sözünün geçmemesindendi, eski günlerini kaybetmesindendi. Anladım ama çok geçmişti benim için de, benim için de çok geçmişti.

Dolayısıyla, biz televizyondan ne verirse halk bunu alacaktır. Bizlere düşen en önemli mesaj, en güzel olay toplumu iyi analiz edip, ne istediğini iyi belirleyip ona göre programlar üretmektir. TRT'nin bir misyonu eğlendirirken bilgi vermektir. Sadece eğlendirme misyonunu taşımaz TRT. Toplumu bilgilendirmek, topluma birtakım değerleri hatırlatabilmek, bunun için de görevlidir. Bizler de bu kuruluşun birer temsilcileri olarak toplumumuza, üzerimize düşen görevleri yerine getirmeye çalışıyoruz.

Ben son bir konuya daha değinmek istiyorum. Televizyon dizileri, evet benim de gerçekten rahatsız olduğum... 17 yaşında ikizlerim var benim şu anda. Kızım üniversiteye hazırlanıyor. Her gün eve geldiğimde televizyonun başında bir dizinin de karşısında buluyorum kızımı. Bu beni çok rahatsız etti. Bir gün karşıma aldım, "Sena'cığım bu diziyi geçirdiğin zamanı kitabınla geçersen daha çok bilgi edinirsin. Uyuşturduğunu düşünüyor musun bu beynini?" diye sormuştum. Evet, kırk dakika izlediğiniz bir film, herhangi bir program sizi, belli bir süre sonra beyni uyuşturur çünkü kolaylıkla aldığımız bir televizyon, kolay verir beyne. Beyin yorulmayacaktır alırken, dolayısıyla zamanla o beyin fonksiyonlarını kaybedecektir. Bunu anlatmaya çalıştım ve ertesi gün Sena'yı televizyonun karşısında görmedim, kitabının başındaydı.

Televizyon bizleri uyutuyor. Televizyonu akıllı bir kutu olarak kullanmalıyız. Televizyon yerinde kullanıldığında çok güzel bir araçtır. Televizyonda verilen dizi filmlerin -şu anda benim görüşüme göre- kendi aile yapımıza, yaşantımıza, bakış açımıza uygun olmadığını düşünüyorum, bizi yansıtmadığını düşünüyorum. Orada geçen -Serhat Bey'in söylediği gibi- aşk üçgeninin bize uygun olmadığını düşünüyorum. Dolayısıyla, bu filmlerin ve bu tür programların toplumun değerlerini bozduğunu düşünüyorum. Bir filmin aşk, ahlaksızlık üzerine dayalı olmadan da izlenebileceğini, bunu film yapımcılarının ve prodüktörlerinin de çok iyi yapabileceğine inanıyorum. Dolayısıyla, televizyonda izlediğimiz filmler programlar, evlilik programları, bunlar bizim geleneğimizde olan, bizi yansıtmadığını düşünüyorum. Elbette ki evlenmek gerekiyor.

BAŞKAN – Zeliha Hanım, toparlayabilirsek sevinirim.

ZELİHA İLHAN DOYMUŞ - Tabii ki.

Elbette ki evlilik her koşulda şart fakat bunun yeri, zamanı ve uygun şartları olduğu zamandır. Bazı şeyler televizyon ve göz önünde olmamalı diye düşünüyor ve normalleştirmemeliyiz bazı davranışlarımızı.

Dolayısıyla, ben bu sözü verdiğiniz için Sayın Başkanımıza teşekkür ediyorum.

Bizler bu toplumun miğferleri olarak yolumuza devam edeceğiz, sizler de bize destek olduğunuz sürece.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim katkınızdan dolayı.

Buyurun Ali Bey.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 22

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Öncelikle Zeliha Hanım'a teşekkür ediyoruz. Komisyona seçildikten sonra "Kimleri davet edelim?" dediğimizde ilk aklımıza gelen -zatialinizi tanımıyoruz ama programı bildiğimiz için- "Bu programın yapımcısını davet edelim." diye özellikle ben Sayın Başkanımıza söylemişim, diğer arkadaşlarımız da.

Şimdi, dünkü yayıncı ve medya yöneticilerini dinlediğimizde kamu spotları açısından iyi çekilmiş kısa filmlerin olmadığını söylediler. Dolayısıyla, buradan size bir öneride bulunsak: Siz kısa kısa çok güzel aile bütünlüğüyle ilgili filmleri de çekseniz ve kamu spotu olarak televizyonlarımız bunları yayınlarsa. RTÜK Başkan üyemiz de, eski başkan vekilimiz de benzer konuyu söylemişti. Buna bir vesile olsun arz ediyoruz.

Bir de ben Afyonkarahisar'da, seçim bölgesinde gördüğüm çok yaşlı örnek insanlar var. Mesela 90 yaşında olup hâlâ çalışan, altmış sekiz yıldır gömlek diken bir amca var. 80 yaşında olup hâlâ masa sandalye üreten yaşlı bir amcamız var. Türkiye'nin her yerinde var bu şekil örnek insanlar. Bu örnek insanların çalışkanlıklarını gençlerimize rol model olarak sunacak da bir program yapsanız herhâlde daha ciddi bir katkı da olur.

Teşekkür ediyorum.

ZELİHA İLHAN DOYMUŞ – Bu program çerçevesinde yer yer bu tip konulara da değiniyoruz. Dolayısıyla, böyle örnek insanlara da programımızda yer veriyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi kıymetli bir misafirimiz var: Gülten ve Ramazan Büyükboyacı çifti aramızdalar. Bunları biraz beklettik, kusura bakmasınlar.

Biz gittiğimiz şehir ziyaretlerinde uzun yıllar birlikte yaşamış, evliliklerini uzun süre sağlıklı sürdürmüş çiftleri evlerinde ziyaret ediyoruz. Ama İstanbul'da onları yorduk buraya kadar, dün de bir başka çiftimiz burada misafirimizdi. Altmış bir yıllık evlisiniz değil mi?

RAMAZAN BÜYÜKBOYACI – Evet.

BAŞKAN – Yani, sizden şunu öğrenmek istiyoruz. Bu Meclis tutanaklarına geçecek çünkü ifade ettikleriniz. Yani "Evlilikte sorun yok." diyemiyoruz, ben de yirmi altı yıllık evliyim, pek çok arkadaşımın uzun süre evlilikleri var. Sorunu nasıl çözdüğümüz önemli, nasıl çözebildiğimiz önemli. O anlamda bu kadar süre bu evliliği sürdürebilmeniz temel sırrı ne? Nasıl çözüyorsunuz sorunlarınızı, nasıl anlaşıyorsunuz? Onu bir sizden dinleyebilir miyiz?

RAMAZAN BÜYÜKBOYACI - Teşekkürler.

Efendim, burada toplanmamıza vesile olan yöneticilere ve katılımcılara saygılarımı sunuyorum.

Biz altmış bir yıldır evlilik hayatı yaşıyoruz ve 2 kişiyle başladık hayata, şimdi de 18 kişiye yaklaştık. 1955 yılında evlendik. Şimdiye kadar geçen altmış bir yıl içerisinde hiçbir kavgamız olmadı, münakaşamız olmadı. Bunu "Sen bilirsin." demeye borçluyuz. Birimiz bir şey söylediği zaman sesini yükseltip de "Tamam, sen bilirsin." diyeceğiz, karşılığında eşim de aynı şeyi söyler.

Şimdi, biz üç kuşak bir yerde oturuyoruz: Eşim ile ben, çocuklarım, torunlarım, torunlarımın çocukları. Şimdi torunlarımın çocuklarıyla meşgulüz artık. Hepimiz bir çatı altında yaşayıp gideriz.

Dikkat ediyorum, benim de garibime gidiyor yani gelinlerim yan yana, kardeş olsa geçinemezler. Nasıl benim gelinlerim birbirleriyle daha hiç öf bile demeden otuz beş sene beraber oturdular, çok mutlular. 2 gelinim var, 2'si de aynı şekilde o kadar birbirleriyle... Mesela eve bir televizyon alınacak. Evvela eliminkini alalım, sonra bana sıra gelsin diye... Birbirlerine böyle davranırlar. Baktım torunlar da aynı şekilde, damatlar da aynı şekilde.

Ne kadar büyük şans diyorum, kendi kendime düşünüyorum. Boşanmalarla çok yakın alakalı mutluluk; mutsuz kimse, aynı çatı altında pek... Çatlak olur, mutlak bir yerinden su kaçarır. O bakımdan, mutluluk nasıl elde edilir? Evvela anne

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 23

babanın... Biz çocukları suçluyoruz belki. Yemeğe tuzu neden fazla kattın? Haydi bakalım kavga, kavganın arkasından mahkeme. Efendim, neden topuklu ayakkabı giydin? Haydi bakalım, gene bir kavga, gene mahkeme. Çocukların kavgalarına şahit olunuyor konu komşudan. Hanımefendinin dediği gibi çekirdek aile onun temeli. O temel sağlam olursa ondan gelen nesiller de sağlam oluyor gibi geliyor bana, benim inancım böyle.

Şimdi, âcizane, ufak bir not aldım, evde hazırladım, onu takdim etmeme izin verir misiniz.

Hepimiz biliyoruz, mutluluk parayla pulla satın alınmaz, mutlaka bireylerin kendi çabalarıyla olur. Birbirlerine sadakatle bağlı olan, ahlak dışı ilişkilere bulaşmayan, içki, kumar gibi kötü alışkanlıklara müptela olmayan, iffet ve namusuna leke sürdürmeyen, başkalarının zenginliğine göz dikip haset etmeyen, evinde ve çevresinde yalana asla başvurmayan –bizim özelliğimizden bir tanesi de hiç yalan söylemedik birbirimize şimdiye kadar, şaka da olsa onu yapmadık- kendi kazancını kendine yeterli bulup Allah'a şükretmesini bilen, kalbinde merhamet ve acıma duygusu bulunan ve terbiye dışı işlere bulaşmayan her ailenin mutlu olmaya hakkı vardır. Bence mutluluğun başlıca kaynağı bunlar. Eğer bunlar sağlam olursa bir yuvada, illa o mutluluğu hak etmiş sayılır diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Hanımefendiyi de, Gülten Hanım Teyze'yi de dinleyebilir miyiz.

GÜLTEN BÜYÜKBOYACI - Hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Ben Gülten Büyükboyacı, Ramazan Bey'in eşiyim, altmış bir senelik evliyiz.

Zeliha Hanım bizde gelip program yapmıştı. Güzel şeyler diye bize gelip gelinlerimle beraber siz program yapmıştınız bize, Ümraniye'de. Sonra siz onu televizyonda vermişsiniz ama benim haberim sonradan oldu ve izledim; torunlarımın resmi falan, hepsi beraber.

Onun için gelinlerimizle, çoluğumuzla çocuğumuzla çok güzel bir hayat geçirdik. Bütün gençlere inşallah Allah'ım böyle bir hayat versin, çok şükür.

BAŞKAN - Şeyi öğrenmek istiyorum gerçekten Gülten Hanım Teyze: Problem var yani sorun çıkıyor eşler arasında ya da gelinler, damatlar, torunlar arasında. O problemi çözmedeki temel sihir ne yani ne oluyor da kolay çözülüyor? Kin tutulmuyor, küskünlük olmuyor, ne yapmak gerekiyor?

GÜLTEN BÜYÜKBOYACI – Şimdi, Başkanım, 2 oğluma –2 evladımız var, 2 oğlum var- yirmi gün arayla söz yaptık, daha doğrusu evlatlarım dört ay arayla askerliklerini yaptılar. Askerden geldiler, yirmi gün arayla söz, altı ay arayla nikâhlarını yaptık. Ben 2 evladımı karşı alıp –nişanlıydılar- 2 gelinimi de karşıma alıp gelinlerime “Evladım, bakın ben 2 evladımı bu yaşa getirdim, hiç aralarında bir sorun olmadı. Şimdiden sonra sorun olursa sizden bilirim.” dedim. Allah'ıma şükürler olsun, aralarında ufacık sorun da olsa bana asla, hiç belli etmezler. Ama, çok şükür, eşimin de dediği gibi, evlatlarım olsun, gelinlerim olsun ve torunlarım olsun aralarında hiç ufacık bir sorun olmamıştır. Geçinip gidiyoruz, çok şükür.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Buyurun.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) - Hürmetler ediyorum, ellerinizden öpüyorum, nice yıllara bir yastıkta diyorum. Hani bizim evlenirken büyüklerin duası vardır, böyle düğüne gelince “Allah bir yastıkta kocatsın.” diye. Maşallah, siz yılları devirmişsiniz ama nice yıllara inşallah, sağlıklı afiyetle.

Bizim gezdiğimiz bölgelerde zaman zaman öne çıkan bir mevzu oldu: Aile meclisleri, hani sorun çözmede. Sizde de böyle olur mu? Hani bir problem yaşadığınızda, işte büyükler bir araya gelip “Ne yapalım, ne edelim?” Yani böyle bir yöntem var mı sizin ailede? Onu sormak istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 24

Bir problemle karşılaştığınız zaman, mesela, siz gelininizle bir problem yaşadığınız zaman bire bir mi muhatap olursunuz yoksa aileyi toplarsınız şöyle, bir araya gelip “Ya, işte, bu böyle mi oldu?” Bunun çözümünü nasıl yaparsınız?

Teşekkür ediyorum.

GÜLTEN BÜYÜKBOYACI – Aile beraber onu hallederiz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) - Beraber oturur konuşursunuz yüz yüze. Tabir biraz kaba olabilir ama arkadan konuşmak, oğlunuza söylemek gibi değil beraber, karşılıklı alır konuşursunuz. Öyle diyorsunuz, peki.

GÜLTEN BÜYÜKBOYACI – Tabii, asla öyle arkadan hiç konuşmamız yoktur.

Hepinize saygılarımı sunuyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, biz de hürmet ediyoruz size.

Şimdi, TRT Yayın Denetleme ve Koordinasyon Kurulu Başkanı, TRT'nin kıdemli mensuplarından Ahmet Akçakaya aramızda. Ahmet Bey hem radyo hem televizyon ve TRT'nin yönetimi noktasında ciddi tecrübe olan bir arkadaşımız. O anlamda, bu konuştuğumuz çerçevede, özellikle kamu yayıncılığı açısından denetim mekanizmasıyla ilgili biraz bilgi alabilirsek kendisinden memnun olacağım.

Buyurunuz.

TRT YAYIN DENETLEME VE KOORDİNASYON KURULU BAŞKANI AHMET AKÇAKAYA – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Katılımcılara da ayrıca çok teşekkür ederim.

Teyzeme ve amcama hürmetle, biraz da kıskançlıkla bakıyorum.

Konunun esası aile bütünlüğünün korunması olunca aile dediğimiz kavram ne kadar genişlerse aslında o kadar dengeyi beraberinde getiriyor. Bu anlamda hanımefendinin söylediği çok iyi, ailenin bütünüyle bir şeyi konuşmak ve yüz yüze konuşmak. Biraz burada hiddet varsa da hiddet azalıyor, kıskançlık varsa da azalıyor, rekabet varsa da azalıyor.

Ben de büyük bir aileden geldim. Hem anne tarafım hem baba tarafım çok büyüktü, geniş bir aileydi. Şimdi, hanım tarafı da çok geniş bir aile. Düşünün ki İstanbul'da bayramda, yaz mevsimi de rastladığı için dışarıda toplanma imkânıyla birlikte 100-120 kişinin bayramlaşabildiği bir aile. Ben Bilecikliyim, memlekete gittiğimde de aynı şeyleri görüyorum. Ama gelinim İstanbul doğumlu, tam bir çekirdek aileden gelme. Dedesi ve babası olmadığı için 3 hanım, anneanne, anne ve kendisi var yalnızca, hep öyle büyümüşler. Nişanlandıklarında, ilk ramazan bayramında hanımın ailesinin bayramlaşmasına götürdüğümde onu dehşete düşmüştü ve bir ay boyunca her gün onu anlattı. Ama aradan bir zaman geçti, geçtiğimiz aylarda şöyle bir şey söyledi: “Ben hep her şeyin yalnızca kendi evimizin kapısının içerisinde, hatta odamın içerisinde olması gerektiğini düşünürdüm ama sizde bir şey gördüm; işte çok varlıklı bir insan ile -ailede var bir iki- köydeki en fakruzaruret içerisinde olan -ya da kendi kendine ancak yetebilen diyeyim- insanın birbirine eşit baktığını gördüm ve ilk durduğumda dehşete düşmüştüm.” Aslında ailelerin büyüklüğü hem sosyal hem psikolojik olarak da bir iletişimi, bir dengeyi, makul olmayı beraberinde getiriyor.

Şimdi, buradan hızlı bir atlama yaparak kamu yayıncılığına geleyim. Aslında kamu yayıncıları olarak da biz bu ülkeyi, bu milleti, bu kültürel değerlerin şemsiyesi altındaki bir milleti, Türk milletini, belki bir İslam ümmetini -geniş perspektifte belki- geniş bir aile olarak gördüğümüzde, bu ilişkiler bütününe sağlıklı bir şekilde ekranlara, mikrofonlara ulaştırabilme başarısını ne kadar fazla gösterirsek mayanın devam etmesini, geleneğin devam etmesini de o derece başarırız diye düşünüyoruz.

Modern anlamda kamu yayıncılığını bir toplum mühendisliği olarak görenler var elbette. Ben otuz yıllık radyocuyum, temelde İstanbul Radyosunda başladım yardımcı prodüktör olarak ve kurumda otuz yılımı neredeyse tamamladım, yirmi dokuz yıllığı; stajımı, akitliliğimi vesaireyi sayarsak otuzu da geçmiş durumdayım. Bütün bu dönemler içerisinde belki son yıllarda medyanın özellikle görsel medyadaki dizileri, -en büyük, bugünkü tartışmanın ana mevsusu o durumda- onları

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 25

bir kenara koyarsak biz hep bir şeyi “Nasıl daha iyi yaparız”ı tartışırdık. Yani ben hatırlıyorum, 1993’te bir program önermeye çalışmıştım. Radyo 2 diye bir kanalımız vardı, şu an yok. “Var mı Baba Gibisi” isimli bir program önerisiydi bu. Baba çocuk ilişkisini ele almaya çalışmıştım çünkü 2’nci çocuğum, küçük oğulum dünyaya gelmişti o sene. Bir şeyi fark ettim, program önerdim ama bir şeyi fark ettim: O yıllar içerisinde akademik anlamda bile çocuk ve aile ya da aile programı dediğimizde aklımıza anne ve çocuk geliyordu; baba biraz geride, görünmez, biraz yüksek iradeyi temsil ediyordu. Araştırmalar bile doğru dürüst yoktu. Yalnızca Çiğdem Kağıtçıbaşı Hocanın Boğaziçi Üniversitesinde başlattığı ve Kadıköy Halk Eğitim Merkezinde ilk örneklemelerini yaptığı vardı. Bir de Haluk Yavuzer Hoca o sene galiba ana baba okulunu açmaya çalışmıştı. Ama ana baba okulunda yine baba silik bir modeldi, yok denecek kadar azdı. Şimdi, yaklaşımımız bu olursa -bu örneği özellikle verdim- biz aileyi bir bütün olarak topyekün bir şekilde göremezsek aile bütünlüğünü sağlayamayız. Ama son on-on beş yılı, yirmi yılı saymazsak akademisyenlerimiz bile, alan araştırmacılarımız bile bu konuda aileyi kategorize etmişse, bir taraf öndeyse, bir taraf yoksa ya da yalnızca ailenin bütünlüğü üzerinden yola çıkmayıp aile içerisindeki her bir ferdi yani çocuğu, çocuk hakları ya da çocuk istismarını ya da çocuğa şiddeti önlemede yalnızca çocukla sınırlandırırsak, yalnızca kadınla sınırlandırırsak, elbette, bir gerçek var bu toplumda erkek şiddeti egemen, evet, ama yalnızca ötekileştirerek yola çıktığımızda nasıl bir etki tepki yapacağız? Alt kodlarımız, alt mesajlarımız ne olacak? Bu örneklemelerin ileride bu insanlar üzerindeki etkileri ne olacak? Onlara bakmamız lazım. Bu konudaki gerek sosyoloji, psikoloji ve aile araştırmacıları buna iyi örnek vermek zorundalar ya da eğilmek zorundalar.

Ben yayıncı olarak baktığımda, dört yıl kadar Yayın Denetleme Kurulu üyeliği yaptım, şu anda da Yayın Denetleme Kurulu Başkanlığı TRT’de ama her şeyden önce TRT’de bir prodüktör olarak ilk denetimini kendimizin yaptığı inancındayım ve hâlâ onun da bu kurumda zaman zaman eleştirsek bile iyi korunduğu inancındayım. Bu eleştirilerimiz devam ettiği sürece daha iyi olacak. Bu noktada aile, çocuk ve kadın konusunda olumsuz örnekleri kamu yayıncısı olarak olabildiğince azaltarak veriyoruz. Hiç yok saymak mümkün değil, hayatın bir devamlılığı varsa, hayatın gerçekliği içerisinde bu varsa elbette vardır. Ama, bunu hangi görüntü dili ya da metin dili hâline getirdiğiniz, bu örneklemin olumsuz bir imaj mı, bir vaka mı, bir aktarım mı olup olmayacağını netleştirir. Eğer bir örneklem tekrarlanırsa -biraz önce sevgili uzmanımız da söyledi- örneklerin tekrarlanması vakayı normalleştirir. Bir süre sonra bizdenleştirmeyeceğini kim garanti edecek? TRT, kamu yayıncısı olarak bu noktayı özenle ve dikkatle devam ettiriyor. Özellikle çocuklarla ilgili olan kısımda bu daha da öne çıkıyor ki çocuk kanalıyla ilgili TRT’nin yaptığı en iyi çalışmalardan birisi... Galiba dün de kanalın ilk kurucu koordinatörü Can Bey buradaymış. Dolayısıyla, bu noktada, elbette, yayın denetleme biraz soğuk ve serin bir iş. Çünkü “denetleme” dediğiniz şey, bir adım ötesi sanki sansür gibi geliyor. Ama onu dengelediğimiz zaman, olması gerektiğine inandığınız şekilde sürdürdüğünüz zaman, kurallarına uygun şekilde, daha iyi olacaktır.

Kamu spotlarıyla ilgili mesele de kamu spotlarının sıklıkla yayınlanması yerine -kişisel tercihim, tamamen kişisel fikrim bu, kurumsal bir altyapım yok bu fikrimde- ilgili bakanlıklarla ya da STK’larla ya da sponsorluklarla belki diziler içerisinde bunu yeniden steril dizelere dönüşle -bir dönem çok fazla vardı, şimdi daha az var- iyinin gösterilmesi, elbette, içinde kötü barındıracak ki o karşılıklı bir doğruya sizi iletacaktır ama iyiyi mi, kötüyü mü karakter olarak merkeze aldığınız o dizinin ana mesajı hâline gelecektir. Bu tür dizilerin daha da çoğalmasını dilerim ben.

Şu anda söyleyeceklerim bu kadar benim.
(Oturum Başkanlığına Sözcü Ali Özkaya geçti)
BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Akçakaya.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 26

Arkadaşlarımızdan, milletvekillerimizden sorusu olan?

Buyurun Sayın Hüsniye Erdoğan, Konya Milletvekili.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Aslında sizin söylediğiniz konuya örneklendirme yapmak istiyorum. Belki isim söylemek ne kadar doğru olur bilmiyorum ama hani aileyi ayırıştırma noktasında işte “En Son Babalar Duyar”, “Babalar Duymasın” yani aslında insanlar bu sözleri duyduğu zaman bile “Ya, bizim evde de mi böyle olsa? Doğrusu bu mudur?” diye şey yapabilir yani kendini taraf olarak görmek niyetinde olan insanlar için o şıkkı seçmek olabilir. Seçtiğimiz dizinin ismi bile toplumda bir algı meydana getiriyor, bu çok önemli, söylediğiniz.

Ben teyzem ile amcama dönerek tekrar o konuyu vurgulamam istiyorum. Bizim sahada gördüğümüz şey, aslında böyle hani sizin gibi aileler, işte beraber aynı apartmanda yaşayanlar. Bunu Bursa’da ve Antalya’da aile hâkimi söylemişti, “En çok problem çıkan aileler bu şekilde.” demişti. Aslında bunu genellemek gerektiğini ben daha önce biliyordum ama sizi gördükten sonra daha da kanaatim oturdu. “İşte, hatta anahtarlar aile büyüklerinde ve kapı açık kalacak, kapının anahtarının biri onlarda, istediği zaman girip çıkacak ve bu şekilde de aile yapısında sıkıntılar oluyor, bize kadar -boşanma noktasında onlara geldiği için- bu şekilde geliyor.” deniyordu. Demek ki o ölçüleri iyi tutmak lazım. Yani, siz bu karşılıklı sevgiyi, saygıyı temelden güzelce oturttuğunuz için daha sonra yaşadığınız problemleri çözme noktasında da her iki tarafta da güzel bir irade ortaya konmuş oluyor. Bu konuyu tekrar söylemek istedim. Siz gerçekten bu konuda örneksiniz, hani o tarafı tamamen genelleyerek sizin gibi aileleri dışarıda bırakmak haksızlık olur diye düşünüyorum.

Tekrar, hürmetler ediyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Vekilim.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) - Öncelikle teşekkür ediyorum.

Burada babalara yönelik program yapmak gerçekten çok güzel. Çünkü ben de yirmi yıl Millî Eğitim Bakanlığında çalıştım, babaları eğitimin içine dâhil etmek gerçekten çok zor oluyor. Hep annenin göreviymiş gibi algılanıyor ve kadınlar her zaman yardım isteme konusunda, terapi alma konusunda, danışmanlık hizmetlerinden yararlanmada hep daha açık. Bu nedenle, erkeklere ulaşmak biraz daha zor olabiliyor. Onları da hak ve görevler mekanizmasının içerisine kattığınızda, belki biraz da haksızlık oluyor aslında, katmayı, onu da bir kenara bırakalım, sanki babayı ailenin dışında tutma, her şey anne ve çocuklar arasında dönüyor izlenimi yaratma, bence çok büyük bir haksızlık, erkeğe yapılmış bir haksızlık. O nedenle, bunu, bu çalışmayı kutluyorum.

Yine, Zeliha Hanım’a da teşekkür etmek istiyorum, bizi duygulandırdınız.

Öncelikle, takdir de etmek istiyorum. Neden? Çünkü rating uğruna yapmadığınız bir programla nasıl rating elde edilebileceğini gösteriniz. Demek ki doğrular, güzeller, iyiliklerle dolu bir program yapıldığı da insanların çok ilgisini çekiyor ve rating yükselebiliyor. Keşke dün burada olsaydınız, keşke dün hep birlikte değerli katılımcımız da olsaydı çünkü burada evlilik programlarını sunanlar da vardı, hep birlikte olsaydık muhtemelen çok daha verimli, belki biraz çatışmalı geçirdi ama iyi bir sonuç elde edebilirdik diye düşünüyorum; bu çok önemli.

Yine, aileyi, çekirdek aileden daha büyük bir aileye, sınırları aşan bir aileye getirmeniz de beni çok duygulandırdı. Makedonya’dan göç etmiş bir ailenin kızını ben de. Değerli terapistimiz bilir, aile genogramının nasıl insanları etkilediğini, ondan da çok etkilendim.

Teşekkür ediyorum, çalışmalarınızın da inşallah devamını ve başarılarını diliyorum.

Efendim, sizlere de çok teşekkür ediyorum. Ben, şimdi olunca tek tek herkese teşekkür ettim. Altmış bir yıldır evliliği bu kadar başarılı sürdürmek çok

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016

Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 27

güzel. Kendi anne babalarımızın kültürünü de sizde görmek bizi ayrıca duygulandırıyor.

Teşekkür ederim.

(Oturum Başkanlığına Başkan Ayşe Keşir geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hiç konuşmayan bir konuşmacımız kaldı, ona da söz vereceğim, daha sonra dünkü toplantıda olup da bugün hiç söz almayan konuklarımız var; Dursun Güleriyüz ve Nilüfer Pembecioğlu. Eğer dünden ayrı ilave etmek istediğiniz bir konu varsa sizlere de söz vermek isterim.

Zahide Ceylan aramızda. Turuncu Dergisi, on iki yıllık yayın hayatı olan bir dergi. Bir kadın işletmecinin on iki yıl bir yayını bir grup kadınla beraber sürdürmesinin önemli bir hikâye olduğunu düşündük. Hem konuşulan genel çerçeve noktasında hem de kadının hayatta yayıncı olarak varlığı noktasında Zahide Hanım'dan da birkaç cümle alalım.

Buyurun Sayın Ceylan.

ZAHİDE CEYLAN – Merhabalar, öncelikle Başkanım ve sayın üyelere böyle bir programı gerçekleştirdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Biz Turuncu Dergisi olarak aile bütünlüğüne, toplum bütünlüğüne önem veriyoruz. Psikolojik, sosyolojik ve kültürel pek çok konuları da dergimizde barındırıyoruz.

Sayın Başkanımın da ifade ettiği gibi on iki yılını devirmiş, on üçüncü yılına girmiş bir dergiyiz, ulusal bir dergiyiz, aylık kadın dergisiyiz. Tabii, “aylık kadın dergisi” derken belli bir çerçevesi olan, yiyen, içen, gezen, gülen, modayı takip eden bir dergi değiliz. Bunları da barındırıyoruz ama daha çok toplumun ve ailenin bütünlüğünü göz önünde bulundurarak her ay dergimiz D&R'larda, bayilerde ve Türkiye'nin her bir tarafında yayımlanıyor.

Arkadaşlar, buradaki konuşmacı arkadaşlar çok güzel konulara değindiler. Ben 2 konuyu kısaca -programın da sonuna geldiğimiz için- ele almak istiyorum. Ben evlilik konusuna değinmek istiyorum. Toplumumuzda daha önce “Kız çocuğu gelinlikle evden çıkar, kefenle geri döner.” sözü hep yıllarca gündemde kalmıştır ve kız çocuklarımıza bu empoze edilmiştir. İkincisi de, şimdi günümüzde “Kimse kimseye muhtaç değil, mahkûm değil, en ufak bir kavgada, gürültüde kızım kapımız sana açık, dönüp gelebilirsin.”

Şimdi, bu 2 kavram içinde tabii ki gelinlikle çıkıp kefenle dönmek çok korkunç bir söylem ve deyim. İkincisi de kötü, bunun kadar kötü. Ben diyorum ki biz bunun ortasını bulamadık yani ikisinin ortasını bulamadık. Tabii ki bu konu sosyologlara, psikologlara ve uzman arkadaşlarımıza düşüyor. Bu konu hakkında derin çalışmalarını ben buradan rica ediyorum.

İkincisi de, burada yaşlı, “yaşlı” demeyeyim, yaşını almış 2 büyüğümüz var. Öncelikle “Hoş geldiniz.” diyorum onlara. Beni çok eskiye götürdüler. Ben dört kuşak bir arada yaşamış aileden geliyorum. Ben hanım ninemin dizinde büyümüş bir bayanım, ondan çok öğütler aldım. Ben, 2 dede, 1 anneanne, 1 babaanne, 2 hanım nine, teyze, amca olan 3 katlı bir evde, bir konakta büyüdüm. Gerçekten, şimdi, günümüze baktığımızda -tabii ki ben kendi yaşantımda bunu çocuklarıma hissettirmiyorum, onlarla birlikte büyüdüler, benim annem, babam ve kayınvalidemle- maalesef göremiyorum. Çekirdek aile olarak hayatımıza devam ediyoruz. İnşallah, daha ileriki zamanlarda yine uzmanlarımız bu konuyu ele alarak büyüklerimizi -hani birlikte yaşamasak bile- sık sık ziyaret etmek, onların gönüllerini almak konusunda da topluma yardımcı olurlar.

Ben teşekkür ediyorum.

Herkesi Allah'a emanet ediyorum, hoşça kalın.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Atlamışım, bir konuşumuz daha var, bugün hiç söz almayan, Avukat Fatih Özbölük.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 28

Sayın Özbölük, konuştuğumuz konular çerçevesinde muhtemelen boşanma davalarında sıklıkla olan bir avukatsınız, onun için davet edildiniz buraya. Bu konuştuğumuz konular çerçevesinde boşanma seyri, süreci, o süreci sağlıklı götürme noktasında sizin de görüşlerinizi alalım.

Buyurun.

AVUKAT FATİH ÖZBÖLÜK – Öncelikle, değerli hazırına bir özür borçluyum. Normalde dün burada olmam gerekiyordu ama maalesef bulunamadım ama mesele çok ehemmiyetli bir mesele, sıkça karşılaştığımız bir mesele, bu yüzden burada bulunmak istedim bugün.

Boşanma süreçleriyle alakalı olarak yaşanan şeyleri burada anlatmam çok teferruatlı, muhtemelen çok sıkıcı olacaktır, bu yüzden çok da sıkmak istemiyorum. Aslına bakarsanız aile mahkemelerine biraz haksızlık ediliyor ya aile mahkemeleri gerçeğin bulunması, özellikle kadının ve çocuğun menfaatlerinin korunması konusunda ellerinden geleni yapıyorlar sınırlı imkânlar dâhilinde, haklarını yememek lazım yani.

Aslında bizim ülkemizdeki temel problem bütün bu şeylere baktığımız zaman, insanımızda ufak bir problem var, insan kalitemizde ufak bir problem var bence, bunu söylemek belki biraz acı ama biz ülke olarak rasyonel insan yetiştiremiyoruz maalesef.

Şöyle bir örnek vereyim de biraz şovenizm olacak belki ama neyse artık tarihsel gerçekliği var: 1530 yılında Hayrettin Paşa'yı Osmanlı donanmasının başına getiriyor Osmanlı İmparatorluğu ve 1538 yılında, o malum, hepimizin bildiği, büyük Preveze Deniz Zaferi... Osmanlı donanması o zamana kadar çok sönük bir donanma aslına bakarsanız, o sekiz senede bunu başaran insan profili, o aslında rasyonel insan dediğimiz insan yani. Rasyonel insan sebatlıdır, vazifeşinastır, mesuliyet ve salahiyet şuuru vardır rasyonel insanın. Biz böyle bir insan yetiştiremediğimiz için hayatın her alanında aslında aynı sıkıntıları yaşıyoruz. Evlilik müessesesi temelde – Medeni Kanun'umuzda da bu geçer- bir akittir, bir sözleşmedir. İnsan rasyonelse eğer, karşısındaki insanla hayatının geri kalanını birlikte geçirme konusunda rasyonel bir karar alabilir yani.

Ramazan amca evliliğini nasıl sürdürdüğüne dair anekdotlar verirken üç noktaya değindi ve çok önemliydi. Diyor ki: "Biz birbirimize asla yalan söylemedik." "Biz birbirimizin arkasından konuşmadık." bunu teyze ekledi ve dediler ki: "Biz karşımızdakini dinliyorduk." Bunların hepsi aslında rasyonel insan davranışları yani. Biz bu ülkede rasyonel insan yetiştirmedeğimiz sürece evliliklerimiz de hiçbir zaman bütünlüklü olarak yürümeyecek maalesef. Karşımıza geliyor gençler mesela, bir ay önce bir arkadaş toplantısında tanışmışlar, bir ay içerisinde evlenme kararı vermişler, bir ayın sonunda boşanmaya karar vermişler, üç ayda. Bu rasyonel bir insan davranışı değildir, bu gençlerin dünyadan haberi yok gerçekten çünkü duygusal kararlar alıyorlar. Biz Türk toplumu aslında duygusalsınız yani. Duygusal kararlar aldığınız yerde hiçbir zaman çok doğru sonuçlara ulaşamıyorsunuz, muhakkak hata payı oluyor yani. Bu evliliklerde de duygusallık olmayacak anlamına gelmiyor ama evlilikler bir rasyonel karar temeline dayandırılmalı, bu konuda gençler bilinçlendirilmeli, bu konuda bizim hiçbir çalışmamız yok maalesef devlet olarak.

Peki, medya konusuna falan çok değinildi, problem ne? Medyaya bence fazla yükleniyoruz biz. TRT bir kamu kurumudur, kamu yararı önceliklidir ve TRT kamu yararı öncelikli olarak yayınlar yapabilir. Ama medya öyle değildir, medya ticari bir kurumdur son tahlilde, kâr amaçlı çalışır, muhakkak ki medya etiği vardır. Ama Seda Hanım doğru bir şey söyledi, ya, bir haberci niye cinayet işlediği sorusunu sorabilir, sormak zorundadır, bu çok önemli bir şeydir demokrasilerde, buna biz şey yapamayız. Haber pornografisi ayrı bir konu. O konuda haklılık payı var Sayın Başkanın. Ama medya özgürlüğü de biraz gerekir çünkü şöyle bir çağda yaşıyoruz: Telefonlar çok akıllı, bilgisayarlar çok akıllı, televizyonlar çok akıllı maalesef

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 29

insanlar gittikçe biraz aptallaşıyorlar yani, akıl payımızı biraz oraya doğru götürüyoruz. Ama böyle bir çağda biz insanları fanus içine yerleştiremezsiniz, televizyon şöyle olsun, medya böyle olsun diyemezsiniz. Bu, Berlin duvarının önüne yatmak gibi bir şey “Ben bunu ittirmeyeceğim.” diye, böyle bir dünyada yaşamıyoruz yani.

Bizim, temelde, kendi seçimlerini rasyonel bir şekilde yapabilen, televizyonda bir şey gördüğü zaman bu iyi midir, kötü müdür deyip kötüyse eğer kapatabilen insan yetiştirmemiz gerekiyor. Bu konuda bu ülkede gençler arasında büyük bir boşluk var, biz rasyonel insan yetiştiremiyoruz ve devlet bu konuda hiçbir şey yapmıyor.

Çok enteresan bir şey söyleyeyim ben size: Bütün Batı ülkelerini ben gördüm mesela, inanılmaz bir yaz kampı kültürü var. Bu ülkenin gençleri üç ay boyunca yazları ne yapıyor yazları? Kız erkek hiç fark etmiyor, boş boş dolaşıyorlar yani. Ya bu ülkede yaz kampı kültürünün oluşturulması lazım, gençlerin iç disiplinin artırılması lazım. Diyoruz ki: Engelli çocuğunu terk eden baba. Niye terk ediyor? Çünkü o salahiyet ve mesuliyet duygusuna sahip değil, o şuur kendisine verilmemiş, en ufak bir zorluğu gördüğü zaman bırakıp kaçıyor direkt. Bu bizim insanımızın çok temel bir zaafı maalesef yani. İşimiz gereği envaiçeşit insanla gerçekten muhatap olabiliyoruz. İnsan kalitemizde ciddi bir yozlaşma ve lümpenleşme var, bununla mücadele edilmesi gerekiyor.

Bir özür borçlu olduğum için çok uzatmaya da gerek duymuyorum aslına bakarsanız.

Ben herkese çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için. Benim söyleyeceklerim bu kadardı.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Nilüfer Hocam, sizin bugün ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

Buyurun.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. NİLÜFER PEMBEÇİOĞLU – Bugünkü konuşmalar ışığında aklıma farklı örnekler geldi, onları eklemek istiyorum öncelikle.

Hangi beynimize hitap ediyor acaba televizyon programları ya da medya? İşte, bizim bir entelektüel beynimiz var, bilinçli düşündüğümüz bölümümüz, bir duygusal beynimiz var, bir ilkel beynimiz var, bir de yaratıcı beynimiz var ama televizyon programları karşısında, daha doğrusu medyanın karşısında o yaratıcı bölüm kesinlikle ölüyor, öldürülüyor ve çocuklarımızı sekiz saat, on saat, on dört saat televizyon karşısında bıraktığımız zaman buna biz de tanıklık etmiş oluyoruz, aracılık etmiş oluyoruz.

Benim bir yeğenim vardı, bir gün yolda giderken ona sordum, karşıda gördüğün bir çocuk hakkında “Sen onu tanıyor musun?” dedim. O da bana asla unutamayacağım bir cevap verdi “Bazen arkadaşım olur.” dedi. Bu cevap o kadar güzel ki yani biz bazen arkadaş oluyoruz bazen de o insanla sadece yan yana durmaktan ya da işte, ondan bir çıkarınız varsa bir arada olmaktan mutluluk alıyoruz ve bunun da farkındayız. Televizyon programları da buna benziyor bence, bazen onlardan bir şey öğreniyoruz çünkü televizyon programları bize görmediklerimizi, bilmediklerimizi ya da bilip de görmediklerimizi aktarıyor. Aile yapısını, işte insanların nasıl evlendiğini, nasıl karar verdiğini anlatıyor.

Engin Geçtan’ın kitabından birinde bir örnek vardır, Amerika’da yolda yürürken bir adam karşısındakini silahını çeker vurur öldürür, neden? “Gölgame bastı.” der. Hani deminden beri kullanılan “Bu cinayet niye işlendi?” konusuna ilginç ve çarpıcı bir cevap. Bizler kendisiyle barışık, mutlu, huzurlu bireyler yetiştirebilmek istiyoruz ama işte o bazen arkadaşımız olan bireylerin ne kadar mutlu ya da ne kadar huzurlu olduğunu da pek kestiremiyoruz.

Medya suçlanıyor, medya biziz aslında yani üzerimize giydiklerimizden, tişörtlerimizde yazanlara, ayakkabı markalarımızdan işte yaşam biçimimize kadar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 30

biz de bir medyayız, biz de bir şeyleri temsil ediyoruz, gösteriyoruz. Kadın ve çocuk ne zaman medyada söz konusu olsa, içerisinde bulunsa -ki bunlar normal zamanlarda yüzde 4, yüzde 5'i geçmiyor haberlerde- o zamanlarda da hep mağdur olarak karşımıza çıkıyor.

Medya bize değer yitimi getiriyor, şiddet getiriyor, bilinçsiz bir tüketim getiriyor, birbirini kaybediyor insanlar ama medyasız da kaybediyorlar. Örneğin sabah evden çıkıyor beyefendi, hanımefendi işlerine gidiyorlar, akşam geri döndüklerinde birbirlerine nasılsın, iyi misin diye sorduklarında işte eğer doğru düzgün iletişim kurmuyorlarsa aralarında bir istasyon oluşuyor –ben öyle tabir ediyorum- bir tren mesafesi. Ondan sonra, ertesi gün de yine gerçek iletişimi kurmazlarsa bir istasyon daha giriyor, sonra bir bakıyorsunuz 2 kişinin arasına dağlar girmiş ve iletişim tamamen kopmuş. Biz aileyi bir araya getirirken sadece bayramları hedefler olduk, hatta onlarda da aile tatile gider oldu. Aileyi bir araya nasıl getiririz, bu sıradanlaşmış ve içselleştirilmiş görüntülerden nasıl kurtarırız? Eğer çok önemli bir işimiz varsa her şeyi bir tarafa bırakıp ona odaklanırsak, mesela bugün buradayız dışarıda güzel bir hava var ama biz buradayız çünkü buna önem veriyoruz. Karşımızdakine önem verirsek, dinlersek, medyaya gerek kalmayacak. İnsanların sekiz saat medyayı takip edebilmelerinin sebebi kendilerini bulma ihtiyacı çünkü kendilerini dinleyen kimse yok karşılarında. İnsanlar değer verilmek, önemli bir konumda görülmek istiyorlar.

Ben, dün de söz etmiştim, karar verme ve zaman geçirme değerlerimizi yeniden gözden geçirmemiz lazım ve birlikte karar verme ve birlikte zaman geçirme değerlerimizi de değerlendirmek lazım. Ailelerin bazıları çocukları evlenip gittikten sonra ayrılmaya karar veriyorlar, neden? Çünkü karı koca birbirleriyle geçinemediklerini çocukları olmadığına fark ediyor, anlıyor ve onların yokluğuyla birbirlerini fark ediyorlar ve ben bu insanla aslında yaşamak istemiyordum o an hissedebiliyorlar.

Biz büyük aileyle bağların güçlendirilmesini sağlamak zorundayız, kuşaklar arası bütünleşmeyi sağlamak zorundayız, yaşlılığımız git gide azalıyor. Yüzde 6 şu andaki nüfus oranımızda, yüzde 52 de genç nüfusumuz var, geri kalanında yalnızca yarısının çalıştığını düşünürsek yüzde 20 üreten bir nüfusumuz söz konusu oluyor. O zaman bu kuşaklar arası köprüleri kurmazsak eğer gerçekten bir şeyi kaybedeceğiz ve aslında burada programınızda da belirttiğiniz gibi ben gerçekten severek izliyorum ve takdir ediyorum, yaşlılar ile gençler arasındaki kuşakları bir araya getiren bir noktada duruyor çünkü. Bu bir sözlü tarih araştırması aslında. Bu belge aslında. Her birini kayda geçirmemiz gerekiyor, bütün yaşlılarımıza ulaşabilmemiz gerekiyor çünkü onların deneyimlerinden, onların değerlerinden faydalanabilmemiz gerekiyor, gelecek kuşaklara da bunları bozulmadan aktarabilmemiz gerekiyor.

Ben kitaba dokunmayan bir çocuk gelecekte iyi bir noktaya gelemiyor diye dünya değerleri çalışmasının bir sonucunu aktarmak istiyorum. Çocuk gitgide artık ülkemizde de dünyada da okumayan, yazmayan, dinlemeyen, dinlese de dinlediğini anlamayan ve anlatamayan bir noktada. Sadece bir izler kitle var karşımızda, o kitle de izliyor ama ne izlediniz dediğinizde de size doğru düzgün bir cevap veremiyor. Şu diziyi izledim, şu programı izledim diyebilenlerin sayısı da düşüyor çünkü bilinçli olarak izlemiyoruz onun karşısında oturmak bize terapi gibi geliyor. Başkalarının dertlerine üzülmüyoruz, başkalarıyla birlikte seviniyoruz, onları kendimizden daha ön plana taşıyoruz yani bir kimlik değişimi söz konusu aslında. Biz öykünüyoruz, onlar gibi yaşamaya, onlar gibi davranmaya, onlar gibi senaryolarda ya da şartlanmışlıklarda, ön yargılarda onları da taklit ettiğimiz bile söylenebilir.

Ben bir ambulansın adres sorma hakkı yok diyorum yani eğer bir ambulansa bindiyseniz ya da bir hayat kurtaracaksanız ambulansın gideceği yeri çok iyi bilmesi gerekiyor ve acil müdahaleyi anında yapabilmesi gerekiyor. Ama biz şu anda sanki adres soruyoruz, hani bu evlilikler neden yürümüyor, bu çocuklar neden duyarsız,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 31

yetersiz, neden yaratıcılıklarını yeterince kullanamıyorlar? Temel cevap olarak da yine öğretmen eğitimini, öğrenci eğitimini, anne-baba eğitimini ve medya okuryazarlığını şart olarak görüyorum. Medya okuryazarlığı dersi seçimlik ders olmasın. Gerekliyorsa senaryo yazarlığı yarışmaları açalım. Bakalım o zaman toplularımız nasıl senaryolar getirecekler bize hani. Siz bir dizi yapıyor olsanız nasıl bir dizi isterseniz ya da hayatım roman hadi siz anlatın diyelim, onlardan alalım gerekli bilgileri. Gerekliyorsa kongreler düzenleyelim bilimsel alanda daha fazla veliye ulaşalım ve bu bir anın fotoğrafı olmasın, bu bir tren yolu döşenmesi gibi giden, bir yere ulaşan bir çaba olsun istiyorum.

Tekrar tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hocam, dünkü ve bugünkü katkılarınızdan dolayı.

TİAK Genel Müdürü, rating dediğimiz şeyin başındaki kişi Dursun Bey.

Buyurunuz.

TİAK GENEL MÜDÜRÜ DURSUN GÜLERYÜZ – Çok teşekkür ediyorum.

Televizyon izleyici ölçümleri yani ratingleri gerçekleştiren şirketin genel müdürüyüm.

Dün de aslında bütün konuşmalarda günah keçisi olarak gösterilen sistemin kendisinin bir suçu olmadığını, yaptığımız işin sadece bir fotoğraf çekmekten ibaret olduğunu ifade etmiştim. Evet, gerçekten de, biz, çok basit bir sistematik içerisinde Türkiye nüfusunu yansıtan bir modül oluşturuyoruz. Bu, bütün özelliklerini yansıtıyor yani eğitim düzeyi, sosyoekonomik statüsü, yaş grupları, cinsiyet oranları gibi bütün özelliklerini yansıtan bir modül oluşturuyoruz istatistik biliminin verdiği çözümlerle de onların yaptığı izlemeyi, evet Türkiye'nin yaptığı izleme olarak ertesi gün ilan ediyoruz. Dolayısıyla, sistemin kendisinin bir suçu yok fakat, tabii, rating sistemi televizyon yayıncılığını etkiliyor mu? Doğal olarak etkiliyor. Neden? Çünkü çok seyredilen programların en azından tekrarları, benzerleri, formatları, tarzları yapılmaya çalışılıyor televizyonculuk açısından. Hepimizin yani kamu yayıncıların da özel yayıncıların da bir çabası var, en çok seyredilmek, en fazla kişiye ulaşmak, işin doğasında bu var zaten. Fakat bunu yaparken dün burada bir televizyon yöneticisi arkadaşımız bu ifadeyi kullandı daha önce RTÜK Başkanımız da kullanmıştı “kirli rating” diye bir kavram var. Hatta bir uluslararası konferansta RTÜK Başkanı bunu kullandığı zaman yabancıların çok ilgisini çekmişti yani “kirli rating” onlara böyle çok tanıdık gelen bir şey değil. Daha çok manipülasyonu düşünüyorlar. Hayır, manipülasyon değil yani ratingi yönlendirme değil; kirli rating, rating uğruna birtakım kural dışı sayılabilecek yöntemlerin kullanılması.

Bunu işte hocamız da söyledi, evlilik programlarında bu çok kullanılıyor. Bir kast var, aslında bir oyun oynanıyor orada yani yazılmış bir senaryo gerçekmiş gibi uygulanıyor. Bu bir kirli rating mi? Evet, bu boyutuyla baktığımız zaman öyle çünkü gerçeği yansıtmaması gereken bir şey, işin içine bir kurgu katıyor ya da belki hafızalarımızda hâlâ duruyordur, bir haber programında, bir tartışma programında uzmanlardan birisi diğerine tokat atmıştı, rating uğruna yapılan bir şeydi. Ya da biliyorsunuz bizde “Reha Muhtar haberciliği” diye bir dönem bir şey vardı, rating uğruna kavgalar, normal dışı birtakım şeyler gösterilirdi, yüksek rating almaya çalışılırdı. Hani ratingin bu boyutu var, belki tartışmamız gereken şey bu. Gerçekten de kirli ratinge ya da sadece seyredilmek için birtakım şeylerin yapılmasına meydan vermemeliyiz ama bunu yasal düzenlemeyle, denetimle yapmaya çalıştığınız zaman -çok ince bir çizginin üstünde yürüyoruz- sansür konusu devreye giriyor. Bu, demokrasinin kabul edemeyeceği bir şey, özgür medyanın kabul edemeyeceği bir şey. O zaman belki bir bilinç oluşturmak gerekiyor. Bu bilinci, bir taraftan evet, bütün televizyon yöneticilerinin, program yapımcılarının kendi içinde sorgulaması ama diğer taraftan da toplumsal bir bilinç oluşturmamız gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 32

Unutmayalım ki bu programlar seyredilmediği zaman benzerleri yapılmayacaktır. Bunlar rating almadığı zaman benzerleri yapılmayacaktır ki burada bugün de çok güzel bir örneğini gördük, benim de seyrettiğim bir program “Ömür Dediğin” gerçekten. Başka örnekleri de var. İşte, TRT'nin özellikle çok başarılı dizileri var. Dün de konuşuldu, yurt dışına satışla ilgili Türk dizilerinin elde etmiş olduğu bir başarı var. Yaklaşık 100 ülkede çok yüksek seyredilme oranlarıyla... Çünkü yabancılara bir diziyi hatır için veremezsiniz, para alıyor, televizyonda gösteriyor, mutlaka yüksek izleme yakalaması lazım. Dolayısıyla, bu dizilerin arasında TRT yapımları ya da “Bir İstanbul Masalı” gibi hani böyle gerçekten eleştirdiğimiz yapımlar değil, başka başarılı yapımlar da var. Dolayısıyla, iyi olanın belki teşvik edilmesi -yine sözü edildi- bir yöntem olabilir yani yasaklamak yerine, sınırlar koymak, sınırlayıcı şeyler yapmak yerine bir taraftan toplumsal bilinç oluşturmak, diğer taraftan da iyi olanın teşvik edilmesi gibi birtakım modeller üretme ki Bakanlığımızın, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının RTÜK'le yaptığı görüşmeler var, bu yönde bir çalışma yürüttüklerini de biliyoruz. Bir teşvik sistemi getirilebilir bununla ilgili.

Tabii, çokça bahsediliyor ama yine de altını çizmekte fayda var. Belki ihmal edilmemesi gereken bir alan da yeni medya dediğimiz alan. Bizler yaş itibarıyla belki klasik televizyon izleyicileriyiz. Evimizdeki salonda duran ekrana bakarak bu televizyon izleme işini gerçekleştiriyoruz. Fakat bugün genç kuşak -hepimiz şahit oluyoruz- için böyle bir kavram yok yani gerçek zamanlı izleme ve bir ekrandan izleme gibi bir alışkanlık genç kuşakta yok. O anda yayınlanan şeyi seyretmekten çıkıyorlar onlar, istedikleri anda istedikleri formata, içeriğe ulaşabilecekleri bir izleme yapıyorlar. Bunu video servisi sunan birtakım şeylerden, İnternet üzerinden veyahut da televizyonların web üzerinden yaptıkları yayınlardan yapıyorlar. Bu içeriğe böyle ulaşıyorlar. Bizim “Televizyonu nasıl denetleyebiliriz, nasıl bir çizgiyi çekebiliriz?” dediğimiz noktada aslında başka bir şey başka bir yerden kaçıyor.

Şimdi, biz önümüzdeki dönemde 2017'den itibaren izlemelere yani rating ölçümlerine bu yeni medyayı da dâhil etmek üzere bir çalışma yürütüyoruz çünkü görüyoruz ki çok sık bu nabzı tutuyoruz. Her yıl Türkiye genelinde TÜİK'ten aldığımız yaklaşık 130 bin adres üzerinde hane anketleri gerçekleştiriyoruz. Bu anketlerden görüyoruz ki televizyon izleme ya da içerik izleme dediğimiz şey, bizim bildiğimiz televizyon cihazının artık dışına çıkmaya başladı ve hızlı bir şekilde yayılıyor. Elimizdeki tabletlerden, cep telefonlarından, bilgisayar ekranından artık bu programları seyretmeye başlıyor genç kuşaklar ve bunlarla ilgili henüz alınabilmiş bir önlem ya da bununla ilgili geliştirilmiş bir şey yok. Dolayısıyla, bu yönüyle de belki biraz yasal düzenlemelerde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yürüttüğü çalışmalarda mutlaka düşünülmüştür ama bu yönünün de dikkate alınması gerektiğini ifade etmek isterim.

Tabii, ben TİAK Genel Müdürüyüm ama uzun yıllar -dün de söylemiştim- bu alandaki tek meslek birliğinin RATEM'in Yönetim Kurulu Başkanlığını yaptım. Geçtiğimiz aralık ayına kadar da bu Başkanlığı yürütüyordum. Biz kendi aramızda bütün Türkiye genelinde yayıncılarla toplantılar düzenliyoruz. Her defasında bir kamu sorumluluğu taşımamız gerektiğini, yaptığımız işin kamusal bir iş olduğunu söylüyoruz. Teorik olarak oturup konuştuğumuzda belki herkes, bütün yöneticiler bunu kabul ediyor fakat iş o yayını üretip gelir elde etme noktasına geldiği zaman, işte rating sistemine göre dağıtılan bir reklam bütçesi var, bu bütçeden pay almak için mutlaka fazla seyredilmek gerekiyor, fazla seyredilmek için de bir bakıyorsunuz rota biraz şaşabiliyor. Dolayısıyla, burada biraz reklam verene de görev düşüyor. Reklam verenler de sadece izlemenin en önemli gösterge olmadığını belki bir taraftan artık tartışmaya başlamalı. Önümüzdeki günlerde İstanbul Ticaret Üniversitesinin bir reklam paneli var, 13 Nisanda yapılacak. Orada RTÜK Başkanı, Reklamverenler Derneği Başkanı bulunacak Başkanım. Orada da bu konu ele alınacaktır diye düşünüyorum. Bu boyutu da var.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 10/04/2016 Saat :

Kayıt: Arş.aile

Stenograf :

Uzman:

Sayfa: 33

Kişisel hikâyelerimizden çok bahsettik. İzin verirseniz ben öyle bir şeyle noktalamak istiyorum.

BAŞKAN – Evet, toparlarsak sevinirim.

TİAK GENEL MÜDÜRÜ DURSUN GÜLERYÜZ – Toparlıyorum zaten, son sözlerim.

Dün buradan biraz erken ayrılmak durumunda kaldım çünkü oğlumun söz merasimi vardı. Tam da buradaki konuşulanlara örnek teşkil edebilecek bir atmosfer oldu, onun için sizlerle paylaşmak istedim. Bizim ailemiz de geniş bir aile. Babam 90'lı yaşlarında ve Kore gazisi. Annemle beraber sizler gibi -Allah ömür versin- çok iyi bir şey oluşturuyorlar. Biz işte amcalar, teyzeler, yeğenler çok geniş bir isteme grubu olarak gittik, karşımızda da böyle geniş bir aile vardı, gelin adayımızın da dedesi, teyzeleri, amcaları falan. Bunun büyük bir zenginlik olduğunu fark ettik yani ihtiyarlar hemen kendi aralarında kaynaştılar; birisi emekli binbaşı, öbürü Kore gazisi. Askerî anılar depreşti vesaire. Fakat dikkatimi çeken bir şey oldu: İki dede birlikte oturmak için yan yana gelem diye, bir tanesi sandalyesini televizyonun önüne çekti. O anda fark ettim ki televizyon açık yani düşünün böyle bir şeyde... Sesi kısık ama televizyon açık. Hatta dede bir ara tedirgin oldu, "Televizyonu mu kapattım?" dedi. Hemen televizyonu kapattık biz, dedik ki: Dede biz televizyonu değil, sizi seyredelim. Televizyonun kapalı olmasının bir önemi yok. Dolayısıyla, gerçekten bu bize has bir şey, Türk toplumuna has bir şey ve büyük bir zenginlik. Bunu korumamız lazım. Bunu korumak için de bu Komisyonun çabalarına çok teşekkür ediyoruz. Umuyorum ki inşallah çok faydalı olacaktır.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İstanbul'da yaptığımız 3'üncü toplantı. Bu pazar günü, böyle güzel bir günde İstanbul'u böyle küçücük bir pencereden seyretmeyi tercih eden herkese çok teşekkür ediyorum.

Tabii, bütün bu konuşmalar çerçevesinde -yaklaşık üç aydır çalışıyor bu ekip- çok önemli bir noktaya geldik aslında. Özetlememiz gerekirse bir cümleyle, bir sloganla: "Kadim doğrular, yeni gerçekler." Aileye ait bizim kadim doğrularımız var, muhafaza etmemiz gereken kadim doğrularımız var. Beraberinde gelen, temizlememiz gereken yanlış inanışlar var. Onları temizleyerek o kadim doğruları muhafaza etmemiz ama bununla beraber yeni medya, yeni iletişim yöntemleri, araçları, yeni gerçekler, yeni yerleşim düzenleri vesaire. Kadim doğruları muhafaza ederken yeni gerçeklere de uyum sağlamamız ve onlarla beraber değişimi kabul etmemiz gerekiyor. Bu süreci sağlıklı götürmek aslında önemli olan. Yani, bütün bu konuştuklarımızı aslında belki böyle bir cümleyle özetlemek mümkün.

Ben hem Ankara'dan bu organizasyona destek veren uzmanlarımıza, bu organizasyonun fiilen yapılmasını sağlayan arkadaşlarımıza ve bugün, bu pazar günü bizleri kırmayarak konunun önemine binaen burada bizimle olan hem Komisyon üyelerimize hem de davetlilerimize çok teşekkür ediyorum.

Rapor 14 Mayıs itibarıyla hazırlanmış olacak, ön rapor. Akabinde, geniş raporumuz çıkacak. Biz de inşallah size raporumuzu ve eylem planımızı ulaştırmayı arzu ederiz.

Tekrar teşekkür ediyorum katkı ve katılımlarınızdan dolayı. (Alkışlar)

Kapanma Saati: 12.57